

การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิดีโอที่ศรัทธาบันทึก

กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

THE DEVELOPMENT OF LEARNING BUDDHIST PRINCIPLE
ACTIVITIES THROUGH VIDEO LOG (VLOG) BY FAMILY
PARTICIPATION.

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน

คณะสหวิทยาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

THE DEVELOPMENT OF LEARNING BUDDHIST PRINCIPLE
ACTIVITIES THROUGH VIDEO LOG (VLOG) BY FAMILY
PARTICIPATION.

PHRAKRUBAIDEEKAR KRITSADA KHAIYATHA

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF
MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN INNOVATIONS IN LEARNING AND TEACHING
SCHOOL OF INTERDISCIPLINARY TECHNOLOGY AND
INNOVATION
SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2018
COPYRIGHT OF SRIPATUM UNIVERSITY

สารนิพนธ์เรื่อง	การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
คำสำคัญ	กิจกรรมการเรียนรู้/ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วิถีทัศนบันทึกกิจกรรม/ การมีส่วนร่วมของครอบครัว
นักศึกษา	พระครูใบฎีกากฤษดา ไกรยะธา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทโยมา
หลักสูตร	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน
คณะ	สหวิทยาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนบันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนบันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานครจำนวน 12 ครอบครัวโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นอาสาสมัครที่ผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว ผลวิจัยพบว่า 1) สมาชิกภายในครอบครัวได้มีการบันทึกกิจกรรมต่างๆ ผ่านวิถีทัศนบันทึกกิจกรรมชีวิตและสมุดบันทึกความสุข ในการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและได้แสดงออกถึงความรัก ความอบอุ่น ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งความคิดและอารมณ์ความรู้สึกอย่างเหมาะสม สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำไปปรับใช้ให้เป็นครอบครัวแห่งความสุข คู่คุณธรรมและได้ใช้เวลาว่างอยู่ร่วมกัน สมาชิกภายในครอบครัวได้บันทึกความสุขของตนเองในแต่ละสัปดาห์และถ่ายทอดผ่านโปรแกรมเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น application Line Group, Facebook Group ให้ครอบครัวอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่างในการสร้างกิจกรรมความสุขของสมาชิกภายในครอบครัว 2) สมาชิกภายในครอบครัวคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสมัยใหม่ที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันเป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัวทำให้เข้าใจในเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นและได้นำมาประพฤติปฏิบัติพัฒนาครอบครัวของตนเอง ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมอยู่ใน ระดับมาก

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วิถีทัศนบันทึกกิจกรรม การมีส่วนร่วมของครอบครัว

TITLE	The development of learning Buddhism activities based on video log (Vlog) by family participation.
KEYWORD	The activities/ learning Buddhism principles/ video recordings family participation
STUDENT	Phrakrubaideekar Kritsada khaiyatha
ADVISOR	Asst. Prof. Waraporn Thaima
LEVEL OF STUDY	MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN INNOVATIONS IN LEARNING AND TEACHING
FACULTY	SCHOOL OF INTERDISCIPLINARY TECHNOLOGY AND INNOVATION SRIPATUM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR	2018

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to develop activities to learn the principles of Buddhism via video recording of life activities by family participation, and 2) to study opinions on the use of Buddhist Dharma learning activities through the video recording of life activities by family participation. The used sample group in this study was a group of families in mathayom suksa 2/2 students at Wat Buddhabucha School, Bangkok, consisted of 12 families using purposive sampling as volunteers who passed all of three activities. The results of this research found that: 1) Those activities were recorded by the family members via the video recording and the happiness notebook. Their love and warmth from the good relationships were shown while joining them. The acquisition of knowledge, thinking and emotion can be shared and exchanged in family members appropriately. The principle of Buddhism learning was developed in the family members and applied to be a happy family with morality. The free time can be spent together. Their happiness in each week was recorded and broadcasted via the social network application such as LINE and FACEBOOK, which principles. up and brought to practice and develop one's, own family. The results of the parents' opinion survey on the activities were at a high level. were represented to other families as a model of the development of the happiness activities in family members. 2) Family members thought that learning activities of modern Buddhist Principles was easy to understand and consistent with today's society. The creation of mutual learning among members of the family was used to understand the content of

the Buddhist Principles, practice, develop and apply to their own family. The results of the parents' opinion survey on the activities were at a high level.

Keywords: activities, learning Buddhism principles, video recordings, family participation

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความสะดวกจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ไทยมหา
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ให้ความเมตตาเป็นที่ปรึกษาในเรื่องวิชาการและระเบียบวิจัย ให้
อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยงานวิจัยในครั้งนี้

ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรอุมา เจริญสุข ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์, กรรมการสอบสารนิพนธ์ ที่กรุณาได้คำชี้แนะ
และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง
ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้เอื้อนาม ณ ที่นี้คุณงาม
ความดีและประโยชน์อันเกิดแต่สารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย คุณ
บิดา มารดา ครู อุปัชฌายาจารย์ และทุกท่านที่ให้ อุปการะคุณมาโดยตลอด

SPU

พระครูใบฎีกากฤษดา ไกรยะลา
ผู้วิจัย

SRIPATUM
UNIVERSITY

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา.....	10
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการร่วมของครอบครัว.....	11
3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวัดทัศน บัณฑิตกิจกรรมชีวิตโดยมีส่วนร่วมของครอบครัว.....	20
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	36
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่าน วัดทัศนบัณฑิตกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดย การมีส่วนร่วมของครอบครัว.....	41
ตอนที่ 4 ตารางวิเคราะห์เครื่องมือในการทำวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ.....	42
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	44
ขอบเขตการวิจัย.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
วิธีดำเนินการวิจัย	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
สรุปผลการวิจัย	46
อภิปรายผลการวิจัย	47
ข้อเสนอแนะ	50
ข้อเสนอสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้	50
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	50
บรรณานุกรม	51
ภาคผนวก.....	52
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ.....	53
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	55
ประวัติย่อผู้วิจัย	66

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	37
2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ 1.....	38
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามที่ 2.....	41
4.1	ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว.....	42
4.2	ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว	43

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	9
2	กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธ- ศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว	29
3	กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว.....	33

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาสังคมปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีความสลับซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเราทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และส่งผลกระทบต่อไปยังครอบครัวที่เป็นสังคมที่สำคัญของประเทศชาติ เช่น เกิดความขัดแย้งในครอบครัว ความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของตนเองลดลง การไม่มีเวลาให้กับครอบครัว การใช้ความรุนแรงแก้ปัญหาในครอบครัว การนอกใจกันของสามีภรรยา และเกิดเป็นปัญหาสังคมตามมาอีกหลายประการ ดังนั้นการที่จะทำให้ครอบครัวอบอุ่นและเข้มแข็งได้นั้นต้องนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการฝึกปฏิบัติสมาธิมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในครอบครัว อาทิ ฆราวาสธรรม 4 ประการ (สุวิมล บุญณะ, 2555) ในพระพุทธศาสนานั้น สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงธรรมะสำหรับผู้ครองเรือนไว้อย่างชัดเจน ธรรมข้อนี้เรียกว่า “ฆราวาสธรรม 4” ซึ่งหมายถึงธรรมะย่อยๆ 4 ข้อ คือ 1) สัจจะ แปลว่า จริง ตรง แท้ เป็นหลักความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อคนที่เรารัก 2) ทมะ แปลว่า การข่ม ใจ การปรับตัว ฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ 3) ขันติ แปลว่า ความอดทน อด กลั้น ต้องการให้ชีวิตสมหวัง สำเร็จตั้งใจหมาย และ 4) จาคะ แปลว่า ความเสียสละ ความเผื่อแผ่ แบ่งปัน หรือการให้นั่นเอง ซึ่งโดยปกติของชีวิตคุณนั้น เราต้องช่วยเหลือเกื้อกูลคนรักของเรา ตลอดเวลา เรียกว่าต้องแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่ง “ฆราวาส ธรรม 4 ” นี้เองเป็นธรรมะที่ใช้ได้ทุกกาลและทุกสมัย และพรหมวิหาร 4 ประการ ซึ่งเป็นธรรมะประจำใจ เพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ การฝึกปฏิบัติสมาธินั้นจะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวเห็นประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม ทุกคนตั้งมั่นอยู่ในศีล ปกครองกันด้วยธรรม เด็กเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เมตตาเด็ก ทุกคนมีความรักใคร่สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างก็ทำหน้าที่ของตนโดยไม่บกพร่อง เป็นผู้ที่มีความมั่นคงในคุณงามความดี เมื่อครอบครัวเกิดปัญหาหรือมีอุปสรรคอันใดย่อมสามารถร่วมใจกันแก้ไขปัญหานั้นให้ลุล่วงไปได้

สำหรับในต่างประเทศนั้นมีการสนับสนุนให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ อาทิ การจัดการศึกษาของประเทศฮ่องกง สิงคโปร์ และเกาหลีใต้ ที่ให้การสนับสนุนเพื่อยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวและเพิ่มขีดความสามารถของผู้ปกครอง เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กในครอบครัวโดยให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมอบรมความเป็นผู้ปกครองที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่วนในประเทศไทยสิงคโปร์ได้มีตัวอย่างของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้าง

ความร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างดียิ่ง ส่วนประเทศเกาหลีใต้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในหลายกิจกรรม เช่น การทำงานที่เป็นอาสาสมัครเข้าช่วยกิจกรรมพิเศษของโรงเรียนในด้านวิชาการและอื่น ๆ พื้นฐานการเรียนรู้ที่ดีนั้นเริ่มต้นจากครอบครัวนั่นเอง สรุปความได้ว่าครอบครัวมีคุณสมบัติ มีชีวิตในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานของชีวิตนั้นคือ มีกิจกรรมการเปลี่ยนแปลง การเคลื่อนไหวต่าง ๆ มีการเกิด การเติบโต การพัฒนาอย่างมีทิศทาง มีความทุกข์ ความสุข มีการเริ่มต้น การถดถอย และการสิ้นสุด แต่ละครอบครัวต่างมีรายละเอียดบนหน้าประวัติศาสตร์ของตนเอง โดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างไปจากครอบครัวอื่น ๆ อย่างมากมาย ครอบครัว (สำราญ บุญปราบ, 2554) ครอบครัว คือ ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนทางสายโลหิต และการแต่งงาน วัฒนธรรม การจัดระบบครอบครัวและเครือข่ายของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการกำหนดวิถีชีวิต ของชุมชน จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบัน โครงสร้างและรูปแบบของครอบครัวซึ่งเคยเป็นครอบครัวขยายกลายเป็นครอบครัว เคี้ยวมากขึ้น ขนาดของครอบครัวเริ่มเล็กลง ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม สถาบันครอบครัวซึ่งเคยเป็นทุนทางสังคม มีระบบเครือข่ายที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิด มีความเกื้อกูล เอื้ออาทร และการอบรม ขัดเกลาบุตรหลาน การปลูกฝังวัฒนธรรมและค่านิยม ประเพณี กลับอ่อนแอลง ซึ่งมีผลต่อปฏิสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกครอบครัวทั้งทางลบและ ทางบวก ครอบครัวยังเป็นเสมือนแหล่งบ่มเพาะทักษะทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกติกา มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน การตัดสินใจร่วมกัน รู้จักรับฟังและ สื่อสารเจรจาประนีประนอมกันด้วยความรัก ความเข้าใจ และเหตุผล รู้จักการให้อภัยกัน มีการ แบ่งอำนาจหน้าที่และแบ่งงานกันในครอบครัวอย่างชัดเจน จะเห็นว่าในสมัยก่อนแม้ภรรยาจะมี ฐานะเป็นรองสามี แต่ก็มีการแบ่งหน้าที่กัน ซึ่งฝ่ายสามีมีอำนาจการตัดสินใจภายนอกบ้านการ เป็นผู้นำ ในขณะที่เดียวกันภาระการดูแลบ้านเรือนและผู้คนในบ้านเป็นหน้าที่ของฝ่ายภรรยา รวมไปถึงหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรให้ได้รับการศึกษาที่ดี (ปกรณ ศรีตันทิพย์ 2553) บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ในฐานะที่เป็นผู้ให้การเลี้ยงดู และมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ต้องการให้ผู้เรียนมีอนาคตที่ดีและดำเนินอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดีขึ้น อันจะส่งผลไปสู่การเกิดประโยชน์อันสูงสุดต่อผู้เรียนและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้ปกครองได้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน โดยโรงเรียนควรเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับตัวผู้เรียนและยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนอีกด้วย การมีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจตรงกันและเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

อนึ่ง ผู้วิจัยเป็นพระภิกษุที่ได้ให้การอนุเคราะห์ช่วยสอนศีลธรรมแก่นักเรียน โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ได้พบปัญหาว่ามีนักเรียนบางคนที่ขาดความสัมพันธอันดีในครอบครัว เนื่องจากสาเหตุในการประกอบอาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ที่บีบรัดของสังคมเมือง ทำให้นักเรียนเหล่านี้ขาดกำลังใจและแรงผลักดันในการเรียนรู้เท่าที่ควร บางคนมีอาการซึมเศร้า บางคนขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกต่อสาธารณะ และยังเชื่อมโยงไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนด้วย ที่อาจอยู่ในระดับต่ำหรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์ บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว เพื่อส่งเสริมความสัมพันธอันดีแก่ครอบครัวของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลยั่งยืน และเป็นแบบอย่างของครอบครัวที่อบอุ่นและดีแก่สังคมสืบไป

คำถามการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวมีการวัดและประเมินผลลักษณะอย่างไร
2. ระดับความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว มีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ครอบครัว

ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 ครอบครัวยังเป็นอาสาสมัครที่ผ่านจากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว

ขอบเขตด้านเนื้อหาหรือตัวแปร

ตัวแปรต้น : กิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวประกอบด้วย 3 กิจกรรม

1. กิจกรรม “ฆราวาสธรรม4“
2. กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์นั่งสมาธิผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ application Line, Facebook
3. กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรตาม : ครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น รู้จักหน้าที่ของตนเอง รู้จักการเสียสละ รู้จักการสามัคคี รู้จักการให้อภัย รู้จักการมีเหตุและผลในการดำเนินชีวิต เกิดครอบครัวที่อบอุ่นสร้างครอบครัวคุณธรรมผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากขึ้นในการนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในครอบครัวของตนเอง

ขอบเขตด้านระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1-29 กรกฎาคม 2562 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ระหว่างวันที่ 1-31 สิงหาคม 2562

นิยามศัพท์

1. กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ ผลการเรียนรู้หรือมาตรฐานตัวชี้วัด ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา 1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ/กิจกรรมที่ครูหรือผู้เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้

2. **หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา** หลักธรรมประกอบด้วยคำศัพท์ 2 คำ คือ หลัก และ ธรรม ซึ่งสามารถให้นิยาม ความหมาย ของแต่ละคำได้ดังนี้

2.1 หลัก หมายถึง เสาที่ปักไว้ ที่ผูก ที่มั่น เครื่องหมาย เครื่องยึดเหนี่ยว เครื่องจับยึด สารระ ที่มั่นคงอันเป็นที่ตั้ง (ราชบัณฑิตยสถาน.2546 : 1271)

2.2 ธรรม มีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

1) ธรรม หมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎ กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งทั้งหลาย สิ่งของ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 553)

2) ธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นทั้งตัวเหตุตัวผลปรากฏการณ์ต่าง ๆ และตัว คำสอน เพื่อเป็นการปฏิบัติให้บรรลุถึงผล (พุทธทาสภิกขุ. 2537 : 139)

3. **วิดิทัศน์บันทึกกิจกรรม** วิดิทัศน์ หมายถึง การบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ลงในสารสังเคราะห์ที่เคลือบด้วยแม่เหล็กในรูปแบบที่เป็นม้วน หรือเป็นดิสก์ หรือเป็นแหล่งบันทึก ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบแอนะล็อก (Analog) หรือ ระบบดิจิทัล (Digital) โดยสามารถ ถ่ายทอดภาพและเสียงที่บันทึกนั้นออกมาได้ทางเครื่องรับ โทรทัศน์ หรือคอมพิวเตอร์ซึ่งมี ประโยชน์ในการสามารถถ่ายทอดทั้งภาพ และเสียงออก มาได้คราวเดียวกันทำให้ผู้ชมเกิดความ เข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการชมรายการวิดิทัศน์ นอกจากนี้ยังเป็นการดึงดูดความสนใจได้เป็น อย่างดี และสามารถนำมาเปิดซ้ำได้ ตามความต้องการ รูปแบบของรายการวิดิทัศน์ สามารถแบ่ง ออกได้ เป็น 3 ประเภท คือ 1) รายการวิดิทัศน์ เพื่อการค้า (Commercial Television) 2) รายการวิดิ ทัศน์เพื่อการศึกษา(Education Television) และ 3) รายการวิดิทัศน์เพื่อการสอน (Instruction Television) โดยในแต่ละรูปแบบมีกระบวนการผลิตรายการที่คล้ายคลึง โดยครอบคลุมด้านการวาง แผนการผลิต การเตรียมการผลิต การดำเนินการผลิต และการประเมินผลการผลิต ในระหว่างการผลิตจะต้องทำงานประสานกันเป็นทีมเพื่อให้งานเป็นไปอย่างเรียบร้อย และผลงานมีคุณภาพ

4. **การมีส่วนร่วมของครอบครัว** หมายถึง สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการ พัฒนาครอบครัวของตนเองให้ครอบครัวนั้นเป็นครอบครัวแห่งความ รัก สุข คู่คุณธรรมจริยธรรม ความรักอันได้แก่ ให้ความรักและเอาใจใส่สมาชิกทุกคนภายในครอบครัวให้ครอบครัวนั้นเกิด ความอบอุ่น ทำให้มีความผูกพันซึ่งกันและกัน ด้านความสุข มั่นใจให้มีความสุขซึ่งกันและกันใน ครอบครัวหากิจกรรมที่ทำให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างความสุข เช่น จัดแต่งสวน ทำ ความสะอาดบ้าน ฝึกปฏิบัติสมาธิ ด้านคุณธรรมจริยธรรม สมาชิกทุกคนในครอบครัวรู้จักการ เสียสละแบ่งปันต่อสังคมและมีจิตสาธารณะประโยชน์ให้กับสังคม ประเทศชาติ มีความ เมตตา กรุณา ต่อสมาชิกทุกคนในครอบครัวและแก่ทุกคนในสังคม

Friedman (1986) ได้กล่าวถึงหน้าที่และการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว 6 ประการ คือ

1. หน้าที่ด้านความรักความเอาใจใส่ (Affective function) หน้าที่ด้านความรักความเอาใจใส่เป็นหน้าที่ ในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก แสดงออกโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่แก่สมาชิกเพื่อให้สมาชิก มีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพที่มั่นคง องค์กรประกอบสำคัญของหน้าที่ของครอบครัวด้านความรักความเอาใจใส่ได้แก่การที่สมาชิก ครอบครัว มีการให้การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน ขอมรับนับถือซึ่งกันและกัน มีความผูกพัน และ ความรู้สึกร่วมกัน ให้โอกาส สมาชิกในการเป็นตัวของตัวเอง แต่ยังคงความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีการตอบสนองความต้องการของคนอื่น และมีการ ให้ความช่วยเหลือปลอบโยนซึ่งกันและกันเมื่อมีปัญหา

2. หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู (Socialization function) การอบรมเลี้ยงดูในที่นี้หมายถึง กระบวนการพัฒนาแบบแผนพฤติกรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของ สมาชิก เพื่อเป็นการปลูกฝัง ส่งเสริมนิสัยที่ดีงาม ทำให้เด็กพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในอนาคต ถือเป็นกระบวนการ ปรับ พฤติกรรมอย่างต่อเนื่องที่ทำให้บุคคลตอบสนองสถานการณ์ ในสังคมตามต้องการเป็นผลจากการ เรียนรู้บทบาทในสังคม การปฏิสัมพันธ์บุคคลอื่น และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นกับคนทุกวัยตั้งแต่ เกิดจนถึงวัยชราในการปรับ บรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยม ของตนอย่างต่อเนื่อง

3. หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ (Reproductive function) ครอบครัวมีหน้าที่ในการ สร้างหรือในผลิตสมาชิกใหม่ ให้สมาชิกในสังคมมีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็น หน้าที่ในการสืบเผ่าพันธุ์ เชื้อสายของมนุษยชาติ

4. หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว (Family coping function) การเผชิญปัญหา ของครอบครัวเป็นหน้าที่จำเป็นที่ครอบครัวทุกครอบครัวต้องปฏิบัติเพื่อคงไว้ซึ่ง สมดุลภายใน ครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากตลอดการดำเนินชีวิตครอบครัว ครอบครัวจะถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้ง ภายในและภายนอกครอบครัว สิ่งรบกวนเหล่านี้หมายถึง บุคคล สิ่งของ สถานการณ์ หรือ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะ เครียดในครอบครัวได้ สิ่งรบกวนความสุขสงบของครอบครัว ได้แก่ การเสียชีวิตของกลุ่มสมรส การหย่าร้าง การตายของ ญาติสนิท การเจ็บป่วยของสมาชิก การตกงาน หรือมีปัญหาเศรษฐกิจ เป็นต้น (Holmes Rahe, 1967) ครอบครัวทำหน้าที่ในการเผชิญปัญหา เพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องตาม พัฒนาการของ ครอบครัว สามารถแบ่งวิธีการเผชิญปัญหาของครอบครัวเป็น 2 ประเภทคือ (Friedman , 1986)

4.1 การเผชิญปัญหาภายในครอบครัว วิธีนี้เป็นการที่ครอบครัวพยายามช่วยเหลือตนเอง โดยใช้แหล่ง ประโยชน์ที่มีอยู่แล้วในครอบครัว มีการปรับพฤติกรรม และบทบาทของสมาชิกแต่ละคนเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาได้ ได้แก่

4.1.1 การให้ความเชื่อใจไว้วางใจในระหว่างสมาชิกครอบครัว

4.1.2 การผ่อนคลายสถานการณ์โดยใช้อารมณ์ขัน

4.1.3 การที่สมาชิกร่วมกันแก้ปัญหาคือครอบครัว

4.1.4 การพัฒนาสมาชิกให้เข้มแข็งเพื่อให้แต่ละคนมีความสามารถแก้ปัญหาได้ดียิ่งขึ้น

4.1.5 การควบคุมความหมายของปัญหาไม่ให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาบิดเบือนจากความเป็นจริง

4.1.6 การที่สมาชิกปรับบทบาทเพื่อให้สมาชิกสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้

4.2 การเผชิญปัญหาภายนอกครอบครัว เป็นวิธีที่ครอบครัวใช้แหล่งประโยชน์จากภายนอกครอบครัวในการเผชิญปัญหาของครอบครัว ได้แก่

4.2.1 การที่สมาชิกหาข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อประกอบการพิจารณาแก้ปัญหา

4.2.2 การที่สมาชิกติดต่อกับชุมชน เพื่อนบ้าน ญาติเพิ่มขึ้น มีการ ใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคมโดยมีการปรึกษาหารือกับเพื่อนบ้าน ญาติที่สนิท เพื่อขอคำแนะนำและขอความช่วยเหลือ

4.2.3 การที่ครอบครัวใช้แหล่งประโยชน์ในระบบสังคมโดยรวม เช่น ระบบสวัสดิการ การสังคม สงเคราะห์ และระบบการบริการสุขภาพ เป็นต้น ในครอบครัวที่มีการเผชิญปัญหาไม่เหมาะสม จะแสดงถึงภาวะผิดปกติในการเผชิญปัญหาของครอบครัว โดย การใช้วิธีการในการระบายความรู้สึกคับข้องใจของสมาชิก โดยการทะเลาะเบาะแว้ง ทูบตีกัน ในครอบครัว ปัญหาที่พบบ่อยคือการทุบตีคู่สมรส การทำร้ายบุตร การใช้วาจาข่มขู่ดุด่า การไล่ออกจากบ้าน การทำตัวห่างเหินกัน เป็นต้น ซึ่งการเผชิญปัญหาของครอบครัวควรมีการปรึกษาหารือในครอบครัว และใช้แหล่งประโยชน์ทั้งภายนอกครอบครัว อย่างเหมาะสม

5. หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (Economic function) หน้าที่ในการจัดการด้านเศรษฐกิจเป็นหน้าที่ที่จำเป็นทุกครอบครัวต้องปฏิบัติเพราะครอบครัวต้องมี การจัดการรายได้ที่จะนำจ่ายใช้สอย เพื่อจัดหาสิ่งจำเป็นทางกายภาพให้กับครอบครัว หน้าที่นี้รวมถึงการจัดการรายได้ที่ได้มาเพื่อนำมาใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

6. หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก (Provision of physical necessities) ทุกครอบครัวมีความต้องการสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก ได้แก่ ปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย ในกรณีนี้รวมถึงการจัดการซึ่งการ

บริการด้านสุขภาพด้วย ในการท าหน้าที่ของครอบครัวนั้นถ้ามองในด้านของการตอบสนองเรื่องสุขภาพของครอบครัวและสมาชิก โดยตรง ก็สามารถจำแนกได้ดังนี้ (Karen S. Lundy & Sharyn Janes , 2009)

1. พัฒนาความรู้สึกเป็นตัวตนและมีคุณค่าในตัวตน เป็นการสร้างคุณค่าในตนเอง ซึ่งครอบครัวจะเป็นด่านแรกที่จะทำให้สมาชิกเกิดความรักผูกพัน กันและกัน มีความรู้สึกในอิสระของตนเองในการที่จะตัดสินใจ แม้มีความเข้าใจในความเป็นตัวตนของกันและกัน

2. ทำหน้าที่ในการดูแลสนับสนุนด้านจิตใจและชี้นแนะในช่วงเปลี่ยนผ่านของชีวิต คนเรามีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของชีวิต จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ หรือมีพัฒนาการ เปลี่ยนผ่านในเหตุการณ์ต่างๆในชีวิต เช่น ในช่วงวัยเรียน ในช่วงการสูญเสีย ซึ่งในสภาวะดังกล่าวบุคคลจะมีความเครียดและต้องการการดูแลการให้คำแนะนำ ซึ่งคนเราต้องการที่จะเรียนรู้และสามารถผ่านการเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ ดังนั้นครอบครัวถือว่าเป็นศูนย์รวมของผู้ที่รักห่วงใย และมีประสบการณ์ จึงต้องเป็นผู้ที่ต้องให้การสนับสนุนให้คำแนะนำให้สมาชิกในครอบครัวผ่านไป

3. พัฒนาให้เกิดการยอมรับในคุณค่าและการดูแลสุขภาพ ในครอบครัวจะมีแบบแผน มีค่านิยม เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละครอบครัว แล้วมีการถ่ายทอด ลงมาสู่สมาชิกรุ่นต่อรุ่นในครอบครัว เพื่อให้เกิดความมั่นใจในตนเอง ในการที่จะดูแลตนเอง

4. ให้การศึกษาหรือความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับระบบสุขภาพและการใช้ระบบ ในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว สมาชิกแต่ละคนควร ได้รับข้อมูลหรือคำแนะนำทางด้านสุขภาพ หรือการดูแลสุขภาพ เพราะครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่ใกล้ชิดสมาชิก และยังมีหน้าที่ในการดูแลโดยตรง

5. ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพที่มีการเจ็บป่วยเรื้อรัง พิกัดหรือสูงอายุ ในวงจรชีวิตของสมาชิกในครอบครัวจะต้องมีภาวะการเจ็บป่วย หรือเข้าสู่ระยะสูงอายุ นอกจากนี้อาจมีสมาชิกที่มีภาวะพิกัดที่ต้องการการดูแลต่อเนื่อง ซึ่งครอบครัวต้องเป็นผู้ทำหน้าที่โดยตรง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

2. ได้ทราบถึงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

3. ครอบครัวของนักเรียนมีความอบอุ่น เข้มแข็ง มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน และมีกิจกรรมที่ทำร่วมกันอย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนากิจกรรมและทดลองใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวโดยยึดหลักตามแนวคิดของ Epstein (1995, pp. 701-712) ซึ่งเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปรต้น

กิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ประกอบด้วย 3

1. กิจกรรม “ฆราวาสธรรม4”
2. กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์และนั่งสมาธิผ่าน application online ได้แก่ Line, Facebook
3. กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

ตัวแปรตาม

1. สมาชิกในครอบครัวมีเหตุผลและเข้าใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น
2. สมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและรู้จักหน้าที่ รู้จักเสียสละ, รู้การให้อภัย
3. สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาว่างด้วยกันในการทำกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา
4. สมาชิกในครอบครัวได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตและนำหลักธรรมไปใช้ในการสร้างความสุขให้กับตนเองและครอบครัว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
 - 2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 2.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
 - 2.3 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทีกิจกรรมชีวิตโดยมีส่วนร่วมของครอบครัว ได้แก่
 - 3.1 ฆราวาสธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้หลักธรรมปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน
 - 3.2 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์และทำสมาธิ
 - 3.3 กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนา เป็นหนึ่งในศาสนาที่มีผู้นับถือจำนวนมาก โดยเฉพาะในประเทศไทย การศึกษา หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงอยู่ควบคู่กับการศึกษาไทยมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด ความเข้าใจในหลักธรรมนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีต่อไป

ความหมายของหลักธรรมทางพุทธศาสนา

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือเรียกอีกอย่างได้ว่า ธรรม หรือ ธรรมะ หมายถึง คำสอน ของพระพุทธเจ้าที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก พระองค์ทรงค้นพบ หลักธรรม ที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติแล้วทรงนำหลักธรรมเหล่านั้นบอกกล่าวเผยแผ่ให้แก่มนุษย์ เพื่อให้เข้าถึงสัจ ธรรมของชีวิตและธรรมชาติ สำหรับความหมายของ หลักธรรมทางพุทธศาสนา นักวิชาการได้ให้ความหมายของ หลักธรรมที่มีลักษณะแตกต่างกัน ไว้ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน ได้ ให้ความหมายว่า ธรรมะคือหลักธรรมคำสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักประพฤติปฏิบัติ ทางศาสนาเพื่อให้บุคคลมีศีลธรรมมีความยุติธรรมมีความจริงใจต่อกันและมี ความถูกต้อง

พระราชชัชวาล พุทธทาส อินทปัญโญ ให้ความหมายไว้ว่า หลักธรรมะ คือแนวปฏิบัติที่ ถูกต้อง สำหรับมนุษย์ ในทุก ๆ ชั้นแห่งวิวัฒนาการของเขาซึ่งเราถือเอาตามความหมายสากล ปัจจุบัน

(ปีน มุทกัณฑ์ 2559) ได้กล่าวถึงหลักธรรมะคือความถูกต้องความดีถูกต้องกับดินนั้นแหละคือธรรมะ และอธรรม ก็คือผิดและเสียสรูปได้ดังนี้ ธรรมะหมายถึง องค์คุณคือความรักถูกรักดีซึ่งเกิดอยู่ใน จิตใจ ธรรมะคือ สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นคนดีปรองจืดใจคนผู้ประพฤติให้ดีขึ้น ประณีตขึ้น สูงขึ้น ใน ขณะเดียวกันธรรมก็ขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากจิตใจด้วย ธรรมะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับงานทุกอย่างที่ ต้องการถูกต้องดีงาม ธรรมะคือ คำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยหลักหรือข้อปฏิบัติมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดี และ เป็นกลาง ๆ ที่เรียกว่ากุศลธรรมอกุศลธรรม และอัปายกธรรม ธรรมะหมายถึง สภาพที่ทรงไว้ ธรรมดาธรรมชาติสภาพธรรมสัจธรรมความจริง ต้นเหตุสิ่งปรากฏการณ์สิ่งจิตใจคุณธรรมความ ดีความถูกต้องความ ประพฤติชอบหลักการ แบบแผนธรรมเนียมหน้าทีความรับผิดชอบความ ยุติธรรมพระธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าซึ่งแสดงธรรมให้เปิดเผย ปรากฏขึ้น จากความหมาย ข้างต้น

สรุปได้ว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาหมายถึง คำสอนของ พระพุทธเจ้า ที่เป็นแนวควร ประพฤติปฏิบัติ และไม่ควรประพฤติปฏิบัติสำหรับมนุษย์ เกี่ยวกับความดี ความงาม ซึ่งหลักธรรม นั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และมีความ ยากลึกลับซึ่งต่างกัน ไป หลักธรรมทางพุทธศาสนานี้มีความสำคัญต่อชีวิตและสังคมในด้านต่าง ๆ เน้น ให้คนใช้ปัญญาใน การดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้ปฏิบัติคือได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์

2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมของครอบครัว

ระบบการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วนของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จาก ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หัวใจของเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือมุ่งเน้นให้

สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน โรงเรียนและท้องถิ่น ระบบคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ เน้นความรับผิดชอบและตรวจสอบซึ่งกันและกัน และเกิดประสิทธิผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นสำคัญและการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือว่าเป็นหลักสำคัญในการศึกษาของรัฐ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งหมายถึง การที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า ชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกขั้นตอนของโรงเรียน การมีส่วนร่วมทำให้ทุกฝ่ายทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนรักโรงเรียนและเกิดผลต่อการพัฒนานักเรียนอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) สอดคล้องกับ ธรรมนูญธรรม (2552) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะต้องคำนึงถึงปัญหาและ สถานการณ์ซึ่งการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ การที่ผู้ปกครองมี พฤติกรรมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทของการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายองค์กร ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อร่วมกันระดมความคิดและสนับสนุนช่วยเหลือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า มีผู้ให้ความหมาย ของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ เออร์วิน (Ervin, 1976) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนา แบบมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โอคเลย์ (Oakley, 1991) เห็นว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนิน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1. เป็นการให้การช่วยเหลือ 2. เป็นการให้อำนาจ 3. เป็นงานขององค์กร โดยเน้นความสำคัญของการให้อำนาจว่าหมายถึง การมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็น การเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ จิตความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กร จึงมี

ความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม กุสตาโว (Gustavo, 1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้ เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการ ในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

มหรณพ ยะอนันต์ (2548) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการร่วมมือของประชาชนด้วยความตั้งใจและสมัครใจ โดยไม่ถูกบังคับซึ่งกระบวนการความร่วมมือของประชาชนนั้น ต้องมีความรู้สึกต่อไปนี้ 1. การเข้าร่วมในการตัดสินใจตกลงใจ 2. การเข้าร่วมในการดำเนินการของแผนและโครงการพัฒนา 3. การเข้าร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการและแผนงานของการพัฒนา 4. การเข้าร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

สุวิชา วิริยมานูวงศ์ (2554) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนา ชนบทว่า การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชน 4 ประการ คือ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร 2. มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการ และการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ 3. มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา 4. มีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ

สุเมธ พุทธนันท์เมธา (2549) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดมาร่วม ทำในรูปแบบของคณะกรรมการเพื่อคอยให้ ข้อเสนอแนะความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยง อันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องสื่อสารแบบเปิดระดมความคิด เพราะ ชุมชนย่อมมีทรัพยากรอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าครูหรือผู้บริหารใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์แล้ว ประโยชน์ก็จะตามมามากมาย เช่น ความสามัคคี ประสิทธิภาพงาน และเป็นการสร้างสรรค์ในระบบ การปกครองแบบประชาธิปไตยเกิดขึ้นในชุมชน

กนกวรรณ บุญปลุก (2550) อธิบายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาส ให้สมาชิกในชุมชนหรือประชาชนซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ

พิศมัย ปั้นน้อย (2550) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ครู และ โรงเรียนที่จะประกอบกิจกรรมหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ด้วยความสมัครใจโดยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกัน ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้ เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

ถวิลวดี บุรีกุล (2551) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติทั้งในแง่ของมิติ ความลึกทั้งในเชิงกว้าง ดังนี้ 1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือการพิจารณาถึงการมีส่วน ช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่ คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือ วิเคราะห์เนื้อหาของโครงการ 2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึงการให้ประชาชนใน ชนบทรู้สึก ตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น 3. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมี ส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง ในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยัง เกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะ ประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย 4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่าง กว้างๆ ได้ว่าคือการ ที่ ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะ มีผลกระทบต่อเขา 5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึงการที่ประชาชนจะมีทั้ง สิทธิและหน้าที่ ที่จะ เข้าร่วมใน การแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็น ในเรื่อง ต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้ง และดำรง รักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น 6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการ อย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือ กลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้นได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความ พยายามตลอดจน ความเป็นตัว ของตัวเองที่จะ ดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

นงนุช โสภี (2554) อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา ร่วมมือสนับสนุนเสนอแนะให้การช่วยเหลือในกิจกรรมพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้ บรรลุ วัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่ง โดยร่วมคิด ร่วมทำ สิรินทิพย์ สิทธิศักดิ์ (2554) อธิบาย ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ผู้บังคับบัญชาต้องการให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงประชาชนภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการต่าง ๆ ในการบริหารกิจกรรมต่างๆ ของรัฐทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีผลกระทบต่อ ประชาชนในสังคม

สุวิชา วิริยมานุวงศ์ (2554) การมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคล หรือกลุ่ม บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนในการคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติ และรับผิดชอบใน กิจการ ใด ๆ ให้ความช่วยเหลือ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือกลุ่ม บุคคลในชุมชน

ดิเรก อนันต์ (2556) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมคือ การกำหนดเป้าหมาย ที่ให้ ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นถึงขั้นเป็นตัวนำของการพัฒนา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การ

จัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาของสังคม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการปลดปล่อยประชาชนให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนา แต่กลายเป็นผู้กระทำเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการเข้าสู่ภาวะทันสมัย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของตนเอง จากที่ได้ศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา การระดมความคิด ระดม ทรัพยากรในท้องถิ่นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาเรื่องที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา การระดมความคิด ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นและเสนอแนะแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาเรื่อง ที่มีผลกระทบต่อตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องและการที่ส่งเสริมและพัฒนาให้บุคคลแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการมีส่วนร่วม จึงมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ กวีชากร ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมไว้ ดังเช่น บุญเรือง คงสิม (2552) ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การบริหารโดยคณะบุคคลที่จะต้องมีการร่วมกันหลายอย่าง เช่น ต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวมีความจริงใจ ซื่อสัตย์ และยุติธรรม อรรถ กักผล (2552) คุณประโยชน์ของการมีส่วนร่วม มีหลากหลาย ประการซึ่งประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงใจในการดำเนินการด้วย ประโยชน์โดยทั่วไป คือ

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ: การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นต่างๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา : เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น รับทราบข้อมูลคำอธิบายต่างๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้นซึ่งใน ประเด็นนี้ จะเห็นว่าโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลัง และต่อต้านบางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ถ้าช้าเป็นปี ๆ บางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จ และประชาชนไม่ยอมให้เข้าไปดำเนินการกลายเป็นอนุสาวรีย์ ร้างเป็นเรื่องที่น่าเสียดายงบประมาณ ดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย

3. การสร้างฉันทามติ: สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้างฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมกลายเป็นพหุลักษณะและต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไก ที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้นได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการ เราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมาภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเข้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามา แทน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ: การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทาง ปฏิบัติ

5. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน : การมีส่วนร่วมของ ประชาชน ช่วยให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของนักการเมือง เท่านั้น นอกจากนี้ด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และ เกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

6. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน: การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึก ผู้นำชุมชน

7. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น : การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่ม ทูทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมมีประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา สนับสนุนใน ด้านต่างๆ และช่วยให้การบริหารการจัดการศึกษามีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมากในกระบวนการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพราะ ผู้ปกครองถือว่าเป็นครูคนแรกของผู้เรียน มีความสำคัญมากผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังลักษณะนิสัย เบื้องต้นในการดำเนินชีวิตจากผู้ปกครอง โดยเฉพาะลักษณะนิสัยพื้นฐาน เช่น ความมีวินัยใน ตนเอง ความรับผิดชอบ ความขยัน ความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าผู้เรียนได้รับการสร้าง

ลักษณะนิสัยพื้นฐานที่ดีจากครอบครัวย่อมถ่ายทอดครูและโรงเรียนที่จะสานต่อให้กลายเป็นบุคคลที่ดีและ เป็นที่ต้องการของคนในสังคม ดังนั้น ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญมากในการจัดการศึกษา ซึ่งได้ รวบรวมจากนักวิชาการหลายท่านไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 11 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจน ให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจาก การศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัวมาตรา 13 บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และ การให้การศึกษแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

2. เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือ บุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

3. การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนด มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี สิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้ 1. การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ 2. เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมาย กำหนด 3. การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ศกกุล เจริญผล (2554) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาแก่บุตรหลาน ทั้งในโรงเรียนและที่บ้านซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาต่อไป ดนยา ภูระหงษ์ (2555) กล่าวว่า บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา ประกอบด้วย บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น บทบาทในฐานะผู้เข้าชมการแสดง การกีฬา การสาธิตผลงานของนักเรียน การประชุม สัมมนา เพื่อแก้ปัญหา ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในผู้ปกครอง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียน เช่น การเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครอง เป็นต้น ประโยชน์ สาลิกา (2556) กล่าวว่า ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด กับตัวนักเรียนการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริหารโรงเรียนเพราะ โรงเรียนต้องสื่อสารและประสานงานกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีองค์กรและคณะ บุคคลที่มีบทบาทและสามารถประชาสัมพันธ์งานโรงเรียนได้ดีทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ ได้แก่ ชมรมศิษย์เก่าผู้ปกครอง

คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน รูปแบบและแนวความคิดมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา รูปแบบ และแนวคิดในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของระบบครอบครัวได้รับความสนใจและการยอมรับจากต่างประเทศต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ผลดังกล่าว ทำให้สังคมต่างหันกลับมาทบทวนสถานะของ “ครอบครัว” มากขึ้น ในฐานะเป็นปัจจัยเชิงบวก ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. ความสำคัญของครอบครัว มิได้มีเพียงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของเด็กเท่านั้น หากแต่ยังคงมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิก ศักดิ์ศรีในตนเอง ทักษะชีวิต และทักษะทางสังคมให้แก่เด็ก ๆ ด้วย

3. สถานการณ์ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กๆ ที่อ่อนแอลงในภาพรวมและสถานการณ์พลวัตของปัญหาสังคม มีผลกระทบต่อเด็กอย่างรวดเร็ว มีมิติที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทำให้โรงเรียนและครูทำหน้าที่ในการดูแลและพัฒนาเด็กได้ยากลำบากยิ่งขึ้น สถานการณ์เช่นนี้ทำให้โรงเรียนต่างเรียกร้องความเอาใจใส่และการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อมาร่วมดูแลช่วยเหลือและพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมระยะยาว

4. สถานการณ์ปัญหาการศึกษาในแต่ละโรงเรียนและแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน เป้าหมายหลักทางการศึกษาของแต่ละสังคมก็มีความแตกต่างกัน สถานการณ์ดังกล่าวมีผลให้บทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการเข้ามาพัฒนาการศึกษาของเด็ก มีความแตกต่างกันไปด้วย

5. แนวคิดที่โรงเรียนแสวงหาการมีส่วนร่วมจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรเป็นแนวคิด ที่อยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่เสมอภาคเท่าเทียมแบบเป็น “เพื่อน” หรือ “หุ้นส่วน” ที่ทั้ง 2 ฝ่ายต่างต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งปันกัน สร้างการยอมรับในความคิดและวิธีการบางด้านที่แตกต่างกันและหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงานหรือแก้ปัญหา มิใช่ความสัมพันธ์แบบเดิมที่อยู่บนฐานความเกรงใจ ความเกรงกลัวหรือความไม่กล้าเผชิญหน้ากัน

6. ความคิดที่จะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาสัมพันธภาพที่เหมาะสมระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองและครู คือ การให้ความสำคัญกับการสื่อสารสองทางในรูปแบบความสัมพันธ์ที่เป็นทั้งแบบ ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ เพราะจะสามารถสร้างแบบแผนที่เป็นธรรมชาติที่จะเข้าถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองที่หลากหลายลักษณะได้

7. รูปแบบความสำคัญของการมีส่วนร่วมของครอบครัว โรงเรียนหลากหลาย ลักษณะ ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมตามความสนใจรายบุคคล การรวมกลุ่มพ่อแม่ที่ร่วมกันเองจากความสัมพันธ์ส่วนตัวกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองที่โรงเรียน กิจกรรมตามความสนใจที่คล้ายคลึงกันกลุ่ม

พ่อแม่ ผู้ปกครองที่เข้าร่วมงานในฐานะกรรมการระดับห้อง ระดับชั้น ระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น จนการขยายเครือข่ายความสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มชมรมผู้ปกครองอื่น ๆ ภายนอก

8. บทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองที่สำคัญได้แก่

8.1 การอบรมเลี้ยงดูที่บ้านอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเด็ก

8.2 การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติ เป็นความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับโรงเรียน ส่วนมากจะเริ่มต้นจากความสนใจเฉพาะราย โดยการถามคำถาม ขอข้อมูล แลกเปลี่ยนปัญหา ทักเสนอการศึกษาให้แก่เด็ก ๆ รวมทั้งปัญหาในการเรียนของเด็ก ความร่วมมือระดับปฏิบัติมักจะเกิดในกลุ่มผู้ปกครองที่มีลูกอยู่ในวัยก่อนเรียน ระดับประถมเพราะเป็นวัยที่เด็กยัง ช่วยตัวเองไม่ค่อยดี

8.3 การมีส่วนร่วมในระดับบริหารและการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมในการร่วม คิดร่วมพิจารณาปัญหา ร่วมตัดสินใจ เลือกแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม จนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรการที่กำหนดไว้ เช่น การมีส่วนร่วมให้คำปรึกษา ช่วยเหลือด้านวิชาการ การร่วม เป็นวิทยากรและการจัดฝึกอบรมในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อเด็ก บุคลากรในโรงเรียนและตัวพ่อแม่ ผู้ปกครอง เช่น การเป็นผู้นำการทำงานเป็นทีม การอบรมทักษะในการจัดการกับปัญหาพฤติกรรม และปัญหาความประพฤติต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น

8.4 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิ เป็นบทบาทที่ยังเป็นที่แพร่หลายนักใน หลายประเทศเป็นบทบาทที่พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามาทำหน้าที่เป็นปากเสียง เฝ้าระวังการใช้อำนาจและนโยบายที่ไม่ส่งผลดีต่อการพัฒนาเด็ก การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการของหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ บทบาทในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์แนวคิดและกิจกรรมใน สื่อ สิ่งพิมพ์และในสื่ออินเทอร์เน็ต บทบาทการดำเนินงานของพ่อแม่ผู้ปกครอง ในฐานะผู้พิทักษ์สิทธิ ต้องอาศัยความร่วมมือ การใช้เวลาและการมีทักษะหลายๆ ด้านที่ลึกซึ้งกว่า การมีส่วนร่วมในระดับทั่วไป เพราะประเด็นในการรณรงค์ หรือพิทักษ์สิทธิจะต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่แท้จริงข้อเรียกร้องใน ระดับสาธารณะ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง จึงต้องมีความรู้ในด้านกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้ง ต้องอาศัยทักษะการประสานงานบุคคลหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติที่ จะช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ จึงจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือที่เป็นเอกภาพและมีคุณภาพที่จะ พิทักษ์สิทธิและปกป้องเด็กจากนโยบายมาตรการกฎหมายต่างๆ ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการศึกษาที่เกิดจากการระดมทรัพยากรต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพตามความต้องการของสังคม

3. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับันท์กิจกรรมชีวิต โดยมีส่วนร่วมของครอบครัว ได้แก่

3.1 ฆราวาสธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้หลักธรรมปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน

ฆราวาสธรรม 4 ประกอบด้วย

1. สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์
2. ทมะ คือ การฝึกตน
3. ขันติ คือ ความอดทน
4. จาคะ คือ ความเสียสละ

1. สัจจะ คือการเป็นคนจริง ในที่นี้จะนำเสนอสองนัยยะ นัยยะแรกคือ เมื่อตั้งใจอะไรไว้แล้ว ก็จริงต่อเป้าหมายนั้นไม่ทอดทิ้งต่อเป้าหมายนั้น เพราะงานทุกอย่างในโลกนี้ทั้งงานใหญ่ งานเล็ก ล้วนต้องเจออุปสรรคด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งอุปสรรคภายในคือใจของเราเอง หรืออุปสรรคภายนอก เงื่อนไข สิ่งแวดล้อม ผู้คนรอบตัวก็ตาม ดังนั้นจะประสบความสำเร็จได้ “เราต้องจริง” เมื่อเจออุปสรรคก็ไม่หยุด แต่งัดเดินหน้าต่อไปจนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ นัยยะที่สองคือเป็นคนที่รักษาคำพูด พูดคำไหนคำนั้น เชื่อถือได้ เหมือนดังพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า “ตถาคต พูดอย่างไรทำอย่างนั้น ทำอย่างไรพูดอย่างนั้น” ถ้าทำได้อย่างนี้ เราจะเป็นคนที่น่าเชื่อถือ ส่งผลให้ชีวิตเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

2. ทมะ คือการฝึกตัวเอง เมื่อเราตั้งใจอะไรไว้แล้วก็ต้องฝึกตัวเองให้เพิ่มพูนตลอดเวลา เพื่อจะได้สามารถทำไปถึงเป้าหมายได้สำเร็จสมความตั้งใจ ตอนเริ่มต้นอาจจะไม่ได้เก่ง แต่มุ่งตรงต่อเป้าหมายนั้น แล้วฝึกตัวเองพัฒนาศักยภาพ ขอเพียงอย่าหยุดการฝึกตัวเอง ฝึกไปจนตลอดชีวิตของเราเลย สุดท้ายความสำเร็จจะเป็นของเรา

3. ขันติ คือความอดทน ความอดทนในที่นี้มีสี่ระดับ

1. อดทนต่อความลำบากตรากตรำ
2. อดทนต่อทุกขเวทนา
3. อดทนต่อการกระทบกระทั่ง
4. อดทนต่อสิ่งที่เข้ายวนใจ หรือกิเลสซึ่งทนได้ยาก

4. จาคะ คือความเสียสละ ทั้งสละวัตถุสิ่งของ มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่น และสละอารมณ์ ไม่เก็บอารมณ์ขุนมัวไว้ในใจ ทำให้ใจเราผ่อนคลายอยู่เรื่อยๆ คนเราจะประสบความสำเร็จได้ต้องรู้จักจาคะ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วย คนไหนที่เริ่มเติบโตในหน้าที่การงานแล้ว มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงานรอบข้างไม่โตเดี่ยว ดึงคนอื่นขึ้นมาด้วยเป็นกลุ่ม ก็จะสามารถรับมือกับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคงผู้นำฆราวาสธรรม 4 ไปใช้ แม้อยู่ครองเรือนก็จะเป็นฆราวาส ฤกษ์ดีที่มี

ความสุขความสำเร็จในชีวิต หากเป็นนักบวชก็จะได้รับผลแห่งการปฏิบัติบำเพ็ญสมณะธรรมด้วย สิ่งที่ตั้งใจปฏิบัติตามหลักมรรคาธรรม ทั้ง 4 ประการนี้

3.2 กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์และทำสมาธิ

การสวดมนต์ คือ การสวดมนต์ เป็นข้อวัตรอันเป็นหลักใจของชาวพุทธ เป็นบุญกิจ บุญกิริยาที่ถือปฏิบัติสืบ ๆ กันมา นับตั้งแต่สมัยพุทธกาล เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ถือกันว่าเป็นเรื่องสำคัญของชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของพระภิกษุสงฆ์สามเณร นักบวช นักบุญทั้งหลาย จะให้ขาดตกบกพร่องในข้อวัตร กิจวัตรส่วนนี้ไม่ได้เด็ดขาด เพราะถือเป็นการสาธยายบทธรรมที่พระบรมศาสดาทรงประกาศให้ชาวโลกทราบ แม้ผู้สวดเองจะไม่ทราบความหมาย แต่ช่วยเพิ่มพูนด้านศรัทธาเป็นเหตุเป็นปัจจัย เปรียบเหมือนได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์เป็นการแสดงตน ปฏิญาณตนยอมรับนับถือ เคารพ ศรัทธา บูชา ขอขมาต่อพระองค์

ข้อดีของการสวดมนต์

1. เพื่อเป็นการสรรเสริญคุณบารมีของพระพุทธเจ้าที่เสด็จอุบัติขึ้นในโลกในสมัยพุทธกาล นิยมใช้สวดเพื่อสรรเสริญคุณพระพุทธรูปเจ้ากัณฑ์ส่วนที่ แต่งขึ้นใหม่ในยุคหลังก็นิยมนำเอามาเพื่อสวดสรรเสริญพระคุณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระอรหันต์สงฆ์สาวก
2. เพื่อเป็นต้นทุนเจริญศรัทธาเพิ่มพูน พอกพูน เติมเต็มพลังแห่งศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใสที่มีต่อคุณพระรัตนตรัย ว่าเป็นที่พึ่งสรวง
3. เพื่อเป็นการแผ่จิตเมตตาการสวดมนต์ในแต่ละครั้งนั้น ถือว่าเป็นการแผ่พลังเมตตาจิตผ่านบทสวดมนต์ในแต่ละบท ซึ่งเชื่อว่า ศักดิ์สิทธิ์ มีความขลัง มีฤทธิ์ มีเดช มีอำนาจ มีความบริสุทธิ์ อยู่ในตัวบทสวดแต่ละบทนั้นเป็นเสมือนตัวเชื่อมต่อเป็นเครื่องมือ เป็นอุปกรณ์ เป็นสื่อ ส่งสัญญาณแปรสภาพให้เป็นพลังงานพิเศษ ผ่านกระแสเสียงกระแสดิจิต จากจิตสู่จิตเกิดเป็นบุญเป็นกุศลเป็นการส่งต่อพลังความรักความปรารถนาดี ความเมตตาปราณี ความสุข ความปลอดภัย ส่งให้ มอบให้อุทิศให้ แ่ให้ ให้แต่เหล่าเทวดา มนุษย์ อมนุษย์สรรพสัตว์ สรรพวิญญูณทั้งหลาย ทุกภพทุกภูมิทั่วโลกทั่วจักรวาล ตลอดถึงท่านผู้มีพระคุณ เพื่อนฝูงมิตรสหายครอบครัววงศ์ตระกูล เพื่อนร่วมสุขร่วมทุกข์ เพื่อนร่วมโลกทั้งมิตรและศัตรู ไม่เลือกชนชั้นวรรณะภาษา
4. เพื่อเป็นการฝึกสมาธิการทำสมาธินั้นมีหลายรูปแบบ หลายวิธี การสวดมนต์ก็เป็นการทำสมาธิอีกวิธีหนึ่ง ที่จะทำให้เกิดความสงบได้ เพราะขณะที่สวดนั้น ผู้สวดต้องมีความตั้งใจแน่วแน่ มี

สติสามารถน้อมนีกบทสวดที่จดจำไว้ นำมาสวดได้ไม่ให้เกิด แต่ละตอนที่สวด จิตในขณะนั้นย่อมรวมตัว ด้วยความพุ่งซ่านลง เกิดเป็นสมาธิได้เป็นอย่างดี

5. เพื่อเป็นการอบรมขันติให้แกร่งกล้าการนั่งพนมมือก็ดี การนั่งคุกเข่า นั่งขัดสมาธิ นั่งพับเพียบก็ดี เวลาที่ใช้ในการสวดก็ดี ต้องใช้เวลาพอสมควร ผู้สวดนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนอดกลั้นสูงทีเดียว ย่อมทำให้ขันติธรรม คือ ความอดทนเจริญขึ้น เกิดขึ้น ความอดทนถือว่าเป็นหนึ่งหลักธรรมที่สำคัญมากในพระพุทธศาสนา

6. เพื่อเป็นการรักษาพระธรรมบทสวดมนต์บางบท เป็นพระพุทธพจน์ที่สำคัญ เช่น บทพระธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นต้น เป็นหลักธรรมสำคัญ ที่จะต้องจดจำให้ได้ เพื่อรักษาไว้ ผู้สวดจะต้องท่องจำให้ได้ขึ้นใจ แล้วนำมาสวดสาธยาย เพื่อเป็นการทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อกันลืม กันหลง กันเสื่อม ได้ชื่อว่า เป็นการรักษาพระธรรมคำสอนไว้ไม่ให้สูญหาย ลบเลือน

7. เพื่อเป็นการกำจัดบาปอกุศลในการสวดมนต์แต่ละครั้งนั้น ย่อมเป็นการช่วยกำจัดข่มซึ่งนิวรณ์ธรรม อันได้แก่ 1) กามฉันทะ ความติดในสุข 2) พยาบาท ความหงุดหงิดไม่พอใจ 3) อุทธัจจะ กุกกุกจะ ความฟุ้งซ่านรำคาญ 4) ถีนมิทธะ ความง่วงซึม หดหู่ 5) วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย และยังกำจัดอกุศลธรรมต่างๆ มีความโลภ ความโกรธ ความหลง ความเห็นผิด ความถือตัวถือตน ความเกียจคร้านให้เบาบางจางหายไป

8. เพื่อความเป็นมงคลแก่ชีวิตการสวดมนต์จัดเป็นทั้งบุญกิริยา ทาน บารมี และไตรสิกขา ได้แก่ สิล สมาธิ ปัญญา ขณะสวดมีกายวาจาเรียบร้อย มีความระมัดระวังสำรวมดี เรียกว่า สิล ขณะสวดมีจิตเป็นสมาธิตั้งมั่น, ขณะสวดจิตน้อมนีกพิจารณาไปตาม เห็นสังขารความจริงของชีวิต เรียกว่า ปัญญา, ขณะสวดเป็นการเจริญเมตตาภาวนา จิตเบิกบาน เลิกจองเวรจองกรรม ก็จัดเป็นทาน, ขณะสวดมีความเพียร มีความอดทน มีสัจจะ มีความตั้งใจ จิตห่างออกจากกาม จิตเป็นกลางก็จัดเป็น บารมี

9. เพื่อเป็นการทำจิตให้สว่างไสวเกิดปัญญาการสวดมนต์ เป็นวิธีที่จะช่วยชำระ ะล้าง ทำความสะอาด ความสกปรกใจที่ตกตะกอนนอนเนื่องแปดเปื้อนอยู่ในจิตใจ ให้เป็นจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ สว่างไสวได้ กลายเป็นจิตที่สุขง่าย ทุกข์ยาก อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ มีความสุขทุกเวลา ปล่อยวางปัญหาง่าย ไม่ยึดติดกับทุกข์ที่เจอ เพราะเป็นจิตที่มีพลัง มีปัญญา ย่อมนำพาพัฒนาชีวิตตนเอง และบุคคลอื่นให้มีความสุขความเจริญได้

การนั่งสมาธิ หรือ การทำสมาธิ

การทำสมาธินั้นปฏิบัติกันมานานนับพันปี โดยแรกเริ่มจะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทางศาสนา ตามหลักคำสอนหรือความเชื่อของแต่ละศาสนา ซึ่งปัจจุบันการทำสมาธินั้นแพร่หลายไปทั่วโลก

โดยนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน เช่น ลดความเครียด หรือช่วยผ่อนคลายทั้งกายและใจ รวมถึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนและการการทำงานนั่งสมาธิ หรือการทำสมาธิ คือการฝึกปฏิบัติที่ใช้ความตั้งมั่น จดจ่อ และแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสงบ เกิดความรู้สึกตัวหรือมีสติในการใช้ชีวิตมากขึ้น เป็นอาการที่พยายามทำจิตให้ตั้งมั่น มีความมั่นคงของจิต ทำให้จิตมีกำลังเพิ่มขึ้น ทำให้มีสติมีเวลาคิดอะไรได้มากขึ้น ช่วยให้ใจไม่ร้อน อารมณ์เย็นขึ้น

พระครูปลัดมังกร ปัญญาวุฒโท ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดนาคปรก ให้ข้อมูลว่า การฝึกสมาธิเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญมาก ทางที่ดีก็ควรจะให้ลูกหลานทำสมาธิ เห็นได้จากพระพุทธเจ้าที่ทรงนั่งสมาธิตั้งแต่อายุได้ 7 ขวบ ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ ยุคนี้ เนื่องจากสมาธิที่ดีจะทำให้เด็กมีอารมณ์ หรือมีพัฒนาด้านอภิวินิจฉัยที่ตนเอง เพราะปัจจุบันผู้ปกครองที่เลี้ยงลูก มักจะให้ความสำคัญเรื่องอาหาร มากกว่าการพาลูกนั่งปฏิบัติธรรม “การที่เด็กจะมีอารมณ์ที่ดีจากการทำสมาธิ นั้น สามารถเรียนรู้ได้จากพ่อแม่โดยตรง นอกจากนี้การฝึกสมาธิก็มีด้วยกันหลายวิธี แต่พ่อแม่ในยุคปัจจุบันไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องนี้ โดยเฉพาะเด็กอายุน้อย ๆ ที่พ่อแม่สนใจเรื่องอาหาร พัฒนาการ กระทั่งเรื่องเรียนของลูกน้อยเป็นหลัก ในทางกลับกัน พระครูมองว่า พ่อแม่ที่อาศัยอยู่ในชนบทหรือจำนวนไม่น้อย ที่ฝึกสมาธิให้กับลูกน้อย ด้วยการรู้จักรอบรู้สิ่งบางอย่าง ตรงนี้ก็เป็นการทำสมาธิอย่างหนึ่ง หรือแม้แต่ ในประเทศไทยเอง ก็เริ่มมีการโปรโมตการฝึกสมาธิให้กับลูกน้อย โดยการออกโฆษณาที่เกี่ยวกับการฝึกสมาธิให้กับเด็ก ๆ เช่นการเล่นจ๊ะเอ๋กับลูก เพื่อให้เด็กมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นการฝึกสมาธิอย่างง่าย ๆ หรือแม่ในปัจจุบันการฝึกสมาธิสามารถนำไปบำบัดเด็กที่ป่วยเป็นโรคออทิสติก ซึ่งมีอารมณ์แปรปรวน ดังนั้น ถ้าพ่อแม่ยังสอนให้ลูกเรียนรู้การทำสมาธิได้เร็วเท่าไร ก็ถือเป็นเรื่องดีกับเด็กยกตัวอย่างว่า พ่อแม่ปู่ย่าตายายที่พาหลานเล็ก ๆ มาทำบุญที่วัด ไม่เพียงแต่เป็นการปลูกฝังเรื่องวัฒนธรรมในแบบวิถีชาวพุทธให้ลูกน้อย แต่การที่เด็กได้กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะทำช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้ระลึกรถึงความดีงาม และทำให้มีจิตใจอ่อนโยน อีกทั้งการที่น้อง ๆ หนู ๆ ได้ทำบุญ ก็เป็นการสอนให้รู้จักความเสียสละ กล่าวโดยสรุปว่าเด็กที่เข้าวัดและนั่งสมาธิไม่ได้เป็นเรื่องเขยอีกต่อไป แต่นั่นเป็นการที่ผู้ปกครองสามารถปลูกฝังคุณธรรมและความดี ตลอดจนความเสียสละตั้งแต่ยังเล็ก ๆ นั้นจะทำให้เขาเติบโตมาเป็นผู้ที่รู้จักให้ และอยู่ในสังคมด้วยความเอื้อเฟื้อ”

น.พ.ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ที่ปรึกษาสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ให้ข้อมูลว่า “การที่ผู้ปกครองให้เด็กเล็กตั้งแต่วัยอนุบาลและวัยประถมศึกษาได้รับการนั่งสมาธิ จะทำให้เด็กเกิดความสงบและเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเรียน หรือการเล่นกีฬา แต่ส่วนการนั่งสมาธิจะทำให้เด็กเติบโตเป็นคนดีของสังคม หรือเป็นผู้ที่มีจิตเมตตาได้หรือไม่ นั้น ประเด็นนี้จะ

ขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่อยู่รอบตัวเด็กมากกว่า ทั้งครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งหมายความว่า ถ้าในโรงเรียนที่เด็กเรียนนั้น คุณครูเป็นคนดี และหมั่นถือศิลปปฏิบัติธรรมกระทั่งชอบนั่งสมาธิ ตรงนี้ก็อาจจะทำให้เด็กโตขึ้นมีเมตตา เพราะได้รับการปลูกฝังที่ดีจากแม่พิมพ์ของชาติ กระทั่งการที่เด็กเติบโตในครอบครัวที่ชอบเข้าวัดทำบุญ ปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้จึงถือมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเด็กแต่ละคน เพราะอันที่จริงแล้วการนั่งสมาธิในเด็กวัยอนุบาล อาจจะทำได้ประมาณ 2-3 นาที ซึ่งมีข้อดีอย่างที่บอกไปว่า เป็นจุดเริ่มต้นของความสงบ ที่นำไปสู่การทำกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดีมากกว่าประเด็นอื่น”

3.3 กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

ในแต่ละวันหากให้เขียนบันทึกความสุขออกมา ในปัจจุบันคิดว่าน่าจะเขียนออกมาได้ยาวเป็นหน้าๆ กันเลยทีเดียว เด็วนี้กลายเป็นคนสุขง่ายไปซะแล้ว เมื่อก่อนมีความสุขแต่กลับไม่รู้รู้สึก สุข มองไม่เห็นความสุขที่อยู่รอบๆ ตัวเรา สุขยากทุกข้งาย เอาละ หากให้เขียนบันทึกความสุข ความสุขทั้งหลายเกิดจากการเรียนรู้ที่มีชีวิตอยู่ตามความเป็นจริง เห็นและเข้าใจตามความเป็นจริง แต่มันก็มีเครื่องมือกระตุ้นความสุขกันอยู่ที่ใช้กระตุ้น ผลิตความสุขออกมา

1. การฝึกเจริญสติในชีวิตประจำวัน นี่เป็นแหล่งผลิตความสุขหลัก ๆ ของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการมีสติรู้ตัวกับการทำงานบ้าน การทำอะไรก็แล้วแต่ แม้แต่การเล่น Line Facebook พิมพ์ข้อความสื่อสารหรือรับข้อความก็ต้องฝึกการมีสติไปด้วย การดูทีวี ขับรถ ฯลฯ เอาเป็นว่าหากไม่เหลือ ไม่หลงจะพยายามฝึกตลอด ๆ กับการดำเนินชีวิตประจำวันของตัวเอง เพราะฝึกแล้ว ทำแล้ว รู้สึกเลยว่าชีวิตตัวเองมีความสุขมากยิ่งขึ้น

2. การได้แบ่งปันเรื่องราวประสบการณ์การเลี้ยงลูก ความรู้หรือบางทีก็เป็นแนวคิดของตัวเองบ้าง รู้จากคนอื่นมาบ้าง เรียกว่าเป็นการแลกเปลี่ยน และแบ่งปันทั้งทุกข์และสุขจากของทั้งตัวเองและผู้อื่น เรื่องนี้เป็นอีก 1 ความสุข ที่สุขๆ เวลาใครมีปัญหาเขาเข้ามาปรึกษา มาแบ่งปันความทุกข์แล้วเราก็สามารถช่วยให้เขามีความสุขมากขึ้น ช่วยให้เขาคลายความกังวลมากขึ้น อาจด้วยการสื่อสารเป็นข้อความว่า ขอบคุณ ซาบซึ้ง น้ำตาไหล ฯลฯ การได้เสพความสุขแบบนี้ก็เป็นความสุขอีกแบบที่สุขแบบสบาย ๆ สุขได้นานเสียด้วยนะ

3. การที่พ่อแม่ได้มีเลี้ยงลูกด้วยตัวเอง อันนี้ก็ถือเป็นความสุขอีกเช่นกัน ถึงความสุขนั้น อาจมีความสุขทั้งใจอยู่บ้างก็ตาม แต่รวม ๆ แล้ว มีความสุข การได้เลี้ยงลูก มีทั้งความสนุกที่ได้คิดแก้ปัญหา ได้ใช้ปัญญาเสมอ ๆ เมื่อมีปัญหาจะสนุก ทำท่าย สนุกกับการคิด การสืบค้นหาสาเหตุ และการคิดการแก้ไข เรียกว่าเหมือนเล่นเกมส์ฝึกสมองประลองปัญญา บางทีลูกก็ทำให้เราสุขแบบไม่มีเหตุผล เห็นเขายิ้ม เราก็ยิ้ม เห็นเขาหัวเราะ เราก็หัวเราะสุขไปกับเขาด้วย

4. การได้ฟังบรรยายธรรม ไม่ต้องไปวัด หรือไปไหนไกล เปิดฟังเองที่บ้านนี้แหละ ฟังแล้วมีความสุข สุขแบบเบา ๆ สุขแล้วได้ปัญญามาแก้ปัญหาได้ด้วย หลัง ๆ ฟังตลอด ๆ คิดฟังธรรม บางคนอาจมองว่าการฟังธรรมะนี้น่าเบื่อนะ อยากให้ลองฟังคุณะคะ เลือกให้ตรงกับจริตเรา แล้วจะรู้ว่าสนุกจริง แล้วได้ปัญญาและพลังบวกด้วยนะ ไม่เชื่อต้องลองฟัง

5. การได้อ่านหนังสือดี ๆ อันนี้มีความสุขคล้ายได้ฟังธรรมะนี้แหละ แต่จะสุขแบบเงียบ ๆ กว่า ก็อ่าน อ่านในใจไม่ได้อ่านออกเสียง สุขกับการได้รู้เรื่องราวดี ๆ สุขกับการได้อ่านและได้คิดตาม ก็สนุกด้วยสุขด้วยกับหนังสือ อ่านแล้วได้ทั้งปัญญาและพลังบวกๆ

สรุป สมุดบันทึกความสุขนั้นเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวนั้นได้บันทึกความสุขของตนเองไว้ในสมุดบันทึกความสุขเพราะว่าเราไม่สามารถทำอะไรได้หมดทุกอย่าง เมื่อเวลาผ่านไปเราสามารถย้อนกลับมาดูได้ว่าวันเวลาที่ผ่านมามีความสุขอะไรบ้าง ในแต่ละวัน/เดือน/ปี เรามีความสุขหรือความทุกข์มากน้อยกว่ากันแล้วเราจะเลือกจำในสิ่งไหนมากกว่ากัน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัชรินทร์ จันทร์ส่องแสง (2551) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในโครงการศูนย์เลี้ยงเด็ก เพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบกิจกรรมและชุมชน ใน 4 ด้าน คือ การติดต่อสื่อสาร การเป็นอาสาสมัคร การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน และการตัดสินใจ พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ที่บ้าน และการติดต่อสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการอาสาสมัครและการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย ปัญหาการมีส่วนร่วมของการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน และด้านการเป็นอาสาสมัคร ผู้ปกครองระบุว่า ไม่มีเวลาเข้าร่วมในขณะที่ปัญหาด้านการตัดสินใจ ผู้ปกครองระบุว่า ทางศูนย์เลี้ยงเด็กไม่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม ข้อเสนอแนะที่ผู้ปกครองเรียกร้องมากที่สุดคือ การจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอกับเด็ก และการจัดสรรเวลาพักเที่ยงในการร่วมกิจกรรมกับเด็ก ศูนย์เลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ไม่มีนโยบาย ที่ชัดเจนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยใช้การสื่อสาร อย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้ดูแลเด็กกับผู้ปกครอง

พิมพ์พรณ ประสานพันธ์ (2557) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาและอาชีพใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป กลุ่ม ผลการวิจัย 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร บุคคล ยกเว้น

ด้านบริหารงบประมาณ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ยกเว้น ด้านการบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านวิชาการและ ด้านบริหารทั่วไป

สมนึก พลอยประดับ (2553) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร การศึกษาของโรงเรียนสมคิดจิตต์วิทยา จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพและ รายได้ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสมคิดจิตต์วิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านธุรการ บุคลากร และกิจการนักเรียน ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ และสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Tan (2010) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเข้าใจของบิดา พบว่า บิดามีส่วนร่วม ในการศึกษากับลูกมากขึ้นและจะส่งเสริมให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียนและการปรับตัว สูงขึ้น และจากการสัมภาษณ์บิดาที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับวิทยาลัย พบว่า เด็กมีผลการเรียนดี และ ปรับตัวได้ดี บิดาได้รับรู้ว่าการทำงานพร้อมกับการดูแลครอบครัว มีข้อดีมากกว่าความขัดแย้ง บิดา ที่ไม่มีส่วนร่วมกับเด็ก ๆ ในการทำการบ้านและดูแลพฤติกรรมลูก มีความสัมพันธ์กับโรงเรียน โดย มีการส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยตรง และมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการศึกษา

Henderson, Carson, Avallone and Whipple (2011) ความสำเร็จของ นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาโดยมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับ โรงเรียนโดย แต่ละโรงเรียนต้องอยู่ภายใต้ นโยบายนี้ ซึ่งวิจัยเล่มนี้ได้กล่าวเกี่ยวกับวิธีที่ผู้ปกครองและ ครู อาจารย์ และนักเรียนจะมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันเพื่อปรับปรุงความสำเร็จทางการเรียน การ มี ส่วนร่วมดังกล่าวจะช่วยให้เด็ก ๆ ในประเทศมีมาตรฐานในการศึกษาสูงขึ้นดังนี้ 1) การสนับสนุน ทางด้านการเรียนให้กับเด็กโดยผู้ปกครองจะต้องสนับสนุนในด้านต่างๆ เช่น ตรวจสอบความตั้งใจ ในการเรียน การทำการบ้าน การดูทีวี การมีส่วนร่วมในห้องเรียน และการให้เวลากับการเรียน 2) ชี้แจงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างครูและผู้ปกครองดังนี้ การประชุมของผู้ปกครองและ ครูในระดับมัธยมศึกษาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งในการประชุมนั้นต้องจะต้องได้รับการอภิปราย

ร่วมกันในเรื่องของนักเรียนแต่ละคนและควรมีรายงานเกี่ยวกับนักเรียนต่อผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ 3) ควรรับ ฟังความคิดเห็นของครูและสังเกตกิจกรรมในห้องเรียนของนักเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองควร ให้โอกาสการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอย่างเต็มรูปแบบสำหรับผู้ปกครองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองที่รู้ภาษาอังกฤษค่อนข้างน้อย ผู้ปกครองซึ่งพิการ ผู้ปกครองที่อพยพ นอกจากนี้ควร จัดให้มีข้อมูลดังกล่าวและรายงานต่อโรงเรียนภายใต้มาตรา 11 เพื่อความสำเร็จในการการศึกษาของนักเรียน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวประชาชน ชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ซึ่งได้กำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ให้ผู้เรียนเป็น คนเก่ง คนดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะเปิดโอกาสให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมและประเมินผลหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวสำหรับวิธีดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งทั้ง 12 คน เป็นอาสาสมัครที่ผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีขั้นตอนดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว การสร้างความร่วมมือในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในครอบครัว และศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครอบครัวในการจัดการเรียนรู้และการสอนในด้านต่าง ๆ และเทคนิควิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมและความคิดเห็นต่อกิจกรรม การเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับันท์กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ของกลุ่มตัวอย่างครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นอาสาสมัครที่ผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว สร้างเครื่องมือสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เมื่อเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปใช้ในประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับันท์กิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ประกอบด้วย 3 กิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1) ฆราวาสธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้หลักธรรมปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน
- 2) กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์และทำสมาธิ
- 3) กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

กิจกรรมที่ 1 ฆราวาสธรรม

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. แนะนำการใช้ application online เช่น Vlog, line, facebook สำหรับการบันทึกกิจกรรมและอธิบายหัวข้อหลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) สัจจะ คือความจริงใจจริงจังกับหน้า 2) ทมะ คือการฝึกตน 3) ขันติ คือความอดทนต่องานหนัก 4) จาคะ คือ การรู้จักเสียสละให้กับผู้อื่น นำไปใช้ในการมีส่วนร่วมของครอบครัวได้อย่างไรและสร้าง line group, facebook group เพื่อเป็นช่องทางแห่งการเรียนรู้และทำกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับันท์

บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว กิจกรรมจะมีทุกวันอาทิตย์ของสัปดาห์เพื่อให้สมาชิกทุกคนนั้นพร้อมเพียงในการร่วมทำกิจกรรม

2. ให้สมาชิกภายในครอบครัวบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับหน้าที่ของตนเองในครอบครัวว่าเรามีหน้าที่อะไรบ้าง เช่น พ่อ แม่ ลูก ต้องมีหน้าที่อะไรบ้างผ่าน application vlog แล้วแชร์ลงใน line group, facebook group เพื่อให้กับครอบครัวอื่นได้นำไปปฏิบัติตาม

3. ให้สมาชิกภายในครอบครัวได้ร่วมกันสร้างกิจกรรมของครอบครัวตนเองขึ้นมาแล้วทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ศึกษาธรรมะในวันหยุด ทำความสะอาดบ้าน ทำอาหาร ปลูกต้นไม้ จัดภูมิทัศน์บ้านใหม่ หรือกิจกรรมจิตอาสา สาธารณะประโยชน์ ซึ่งสมาชิกทุกคนในครอบครัวนั้นสามารถทำได้แล้วบันทึกเป็น วิดีโอ ด้วย application vlog แล้วแชร์ลงใน line group, facebook group เพื่อเป็นวิดีโอแห่งความสุขของสมาชิกทุกคนในครอบครัวและเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ครอบครัวอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ทุกคนในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการสร้างกิจกรรมและเรียนรู้ร่วมกันซึ่งทุกกิจกรรมที่ทำการสอดแทรกหลักธรรมขราวธรรมเข้าไปด้วยอันได้แก่ สัจจะ คือความจริงใจ ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนเองในครอบครัว ทมะ คือการฝึกตนเพื่อเป็นคนดีและมีคุณธรรมต่อครอบครัวและสังคม

ขันติ คือความอดทนเมื่อตั้งใจจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จและทุกคนในครอบครัวต้องตระหนักในการร่วมมือการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวตนเองอยู่เสมอเพราะการเรียนรู้หรือการพัฒนาจะสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้นั้นก็ด้วยสมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัวได้ร่วมมือกันอย่างแท้จริงจาะ คือ การเสียสละสมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัวรู้จักการเสียสละต่อครอบครัวของตนเอง เช่น ผู้ปกครองมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรและสั่งสอนให้เขาเป็นคนดีบ้างครั้งต้องเสียสละในการทำงานหนักเพื่อให้เขาได้ประสบความสำเร็จ เป็นคนดีและเป็นบุคลากรที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

4. หลังจากจบกิจกรรมแต่ละสัปดาห์แล้วให้สมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัวได้ศึกษาการพัฒนาครอบครัวของตนเองและสร้างให้เป็นครอบครัวคุณธรรมจาก วิดีโอที่บันทึกไว้ ซึ่งเป็นการบันทึกกิจกรรมชีวิตของสมาชิกทุกคนในครอบครัวว่าในแต่ละอาทิตย์ครอบครัวของเรานั้นบกพร่องในส่วนไหนซึ่งแน่นอนว่าในแต่ละสัปดาห์ ในแต่ละเดือน ในแต่ละปี เราทั้งผ่านทั้งความสุขความทุกข์ถ้าเรามีการบันทึกไว้เราก็จะสามารถกลับมาย้อนดูในภายหลังได้ว่าเราควรจะทำข้อผิดพลาดหรือประโยชน์ในอดีตนั้นมาใช้ในการพัฒนาครอบครัวของเราให้มีความสุข มีคุณธรรมเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งในปัจจุบันได้อย่างไร และเป็นการฝึกให้สมาชิกทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาครอบครัวของตนเองไปพร้อมกันและได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามา

ใช้ในการพัฒนาชีวิตครอบครัวอีกด้วย และจะทำสมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัวรับฟังกันมากขึ้น มีเหตุและผลในการดำเนินชีวิตมากกว่าเดิม

กิจกรรมที่ 2 การฝึกปฏิบัติสวดมนต์และนั่งสมาธิผ่าน ขั้นตอนการทำกิจกรรม

1. แนะนำการใช้ application online เช่น vlog, line, facebook สำหรับการทำกิจกรรมและสร้าง line group, facebook group เพื่อเป็นช่องทางแห่งการเรียนรู้และทำกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว กิจกรรมจะมีทุกวันอาทิตย์ของสัปดาห์เพื่อให้สมาชิกทุกคนนั้นพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรม และบอกประโยชน์ในการสวดมนต์และนั่งสมาธิ 1) สวดมนต์และนั่งสมาธินั้นช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนและการทำงาน 2) ช่วยให้สุขภาพแข็งแรง คลาดเครียดปัจจุบันมีวิจัยสนับสนุนมากมายว่า การสวดมนต์ทำสมาธิทำให้หายจากการตีเครียดได้ 3) เพิ่มพลังความมุ่งมั่นและเพิ่มกำลังใจ 4) แก้ไขนิสัยไม่ดีให้ดีขึ้น เช่น นิสัยใจร้อน อารมณ์ร้อน 5) ให้พบความสุขที่แท้จริง

2. สวดมนต์และนั่งสมาธิผ่านสื่อสังคมออนไลน์จะใช้ application Line, Facebook เป็นช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการถ่ายทอดสดในวันอาทิตย์ของทุกสัปดาห์ เวลาตั้งแต่ 19.00–20.30 นาฬิกา จะแบ่งกิจกรรมออกเป็นช่วงเวลาคือ ช่วงเวลา 19.00-20.00 นาฬิกา แสดงหัวข้อหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่น่าสนใจในการดูแลสมาชิกภายในครอบครัวของตนเองและสมาชิกภายในครอบครัวร่วมกันสวดมนต์ ทั้ง 2 กิจกรรม ใช้เวลาทั้งหมด 1 ชั่วโมง และช่วงเวลา 20.00–20.30 นาฬิกา สมาชิกภายในครอบครัวร่วมกันฝึกปฏิบัติทำสมาธิ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลาย่อย คือ เติมนิจกรม 15 นาที และนั่งสมาธิ 15 นาที 3) กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกภายในครอบครัว คือให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวบันทึกความสุขของตนเองในแต่ละสัปดาห์ แล้วแชร์ลงใน Line Group, Facebook Group

3. หลังจากจบกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์แล้วให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวร่วมกันทำกิจกรรมต่อเนื่องโดยได้แก่ การสวดมนต์ทำวัตร และนั่งสมาธิ ให้ทำเหมือนตอนเข้าร่วมกิจกรรมและให้บันทึกเป็นวีดีโอแชร์ลงใน line group, Facebook group

กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

ขั้นตอนการทำกิจกรรม

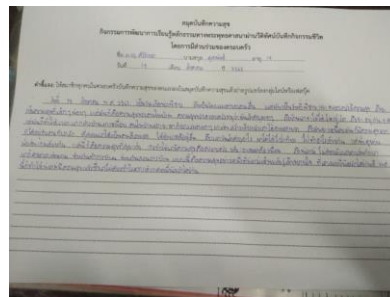
1. แนะนำขั้นตอนการบันทึกความสุขความสุขทำไมเราถึงต้องมีสมุดบันทึกความสุขประจำครอบครัวแล้วถ้าสมาชิกทุกคนในครอบครัวบันทึกความสุขของตนเองได้จะมีประโยชน์อย่างไรในการนำมาใช้ในครอบครัวของเราเพราะว่าครอบครัวเป็นหน่วยย่อยที่สุดแต่สำคัญที่สุดในสังคมการจะแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เช่น ปัญหาเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาทะเลาะวิวาทในสังคม ต้องเริ่มต้นที่สถาบันครอบครัว ความเข้าใจ ความอบอุ่น และการปลูกฝังศีลธรรมให้เกิดขึ้นกับครอบครัว ซึ่งจะทำให้มันต้องเกิดจากการฝึกฝนพัฒนานิสัยที่ดีอย่างต่อเนื่อง สมาชิกและสมาชิกร่วมกันเรียนรู้ที่จะเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้พัฒนาครอบครัวของตนเองให้ดีขึ้น นิสัยที่ดี เป็นรากฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครอบครัวอบอุ่นจะเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างสังคมสงบสุข

2. แจกแบบสมุดบันทึกความสุขให้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัวแล้วให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนบันทึกความสุขของตนเองลงในสมุดบันทึกความสุขของตนเองที่ได้รับหลังจากบันทึกความสุขของตนเองเสร็จแล้วให้นำมาอ่านให้กับสมาชิกในครอบครัวของตนเองได้ฟัง เริ่มจาก พ่อ แม่ ลูก ไปเป็นตามลำดับ แล้วนำความสุขเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นความสุขประจำครอบครัวหลังจากมีความสุขประจำครอบครัวแล้วแล้วบันทึกใส่สมุดบันทึกความสุขอีกครั้งบันทึกเป็นรูปภาพใน แชร่ลงในกลุ่มกิจกรรมที่เตรียมไว้แล้ว

3. ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวหากิจกรรมความสุขที่สามารถทำร่วมกันได้ภายในครอบครัวแล้วบันทึกลงในสมุดบันทึกความสุขแชร์ลงในกลุ่มกิจกรรมที่เตรียมไว้เพื่อให้ครอบครัวอื่นสามารถนำไปใช้และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้แต่ละครอบครัวได้ เช่น ทำบุญ เพราะว่าการทำบุญนั้นเป็นการสร้างเกาะป้องกันที่ดีต่อครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวนั้นสามารถทำร่วมกันได้ ถิ่นความสุขในกับคนในครอบครัว ครอบครัวที่มีปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการที่สมาชิกในครอบครัวนั้นไม่มีเวลาให้กันและกันควรให้สมาชิกทุก ๆ คนในครอบครัวรู้จักหน้าที่ของตนเองและแบ่งเวลาให้กับครอบครัวมากยิ่งขึ้น

4. เมื่อจบกิจกรรมสมุดบันทึกความสุขในแต่ละสัปดาห์ให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้สังเกตการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัวของตนเองถ้าจากที่ไม่เคยบันทึกความสุขไว้เลยกับการบันทึกความสุขด้วยสมุดบันทึกความสุขว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใด ซึ่งแน่นอนว่าการบันทึกความสุขของเราในแต่ละครั้งนั้นจะทำให้มีการคิดบวกไปด้วยเพราะว่าคนส่วนใหญ่เมื่อเจอปัญหามักจะคิดถึงความทุกข์ก่อนความสุขเสมอ สมุดบันทึกความสุข

จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมเราถึงต้องบันทึกความสุขของตนเองลงไปในทุกครั้งเมื่อเรามีความสุขเราสามารถกลับย้อนมาดูได้ในหลาย ๆ ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนึ่งที่กิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนึ่งที่กิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ลักษณะคำถามของแบบสอบถาม เป็นแบบ 5 ระดับ คือ

- 1 ระดับความเห็น น้อยที่สุด
- 2 ระดับความเห็น น้อย
- 3 ระดับความเห็น ปานกลาง
- 4 ระดับความเห็น มาก
- 5 ระดับความเห็น มากที่สุด

จำนวน 18 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว

2. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนึ่งที่กิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ลักษณะคำถามของแบบสอบถาม เป็นแบบ 5 ระดับ คือ

- 1 ระดับความเห็น น้อยที่สุด
- 2 ระดับความเห็น น้อย
- 3 ระดับความเห็น ปานกลาง
- 4 ระดับความเห็น มาก
- 5 ระดับความเห็น มากที่สุด

จำนวน 12 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว

3. แบบวัดมาตรฐานความถูกต้องของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว การสร้างความร่วมมือในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในครอบครัว และศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครอบครัวในการจัดการเรียนรู้และการสอนในด้านต่าง ๆ และเทคนิควิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

2. สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะ ดังมีรายนามต่อไปนี้

1. ดร. สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร

2. นางชรัญญา บุญบรรเทิง ตำแหน่ง ครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การสอนสังคมศึกษา โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

3. นางกมลวรรณ แทนมณี ตำแหน่ง ครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การสอนสังคมศึกษา โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1-29 กรกฎาคม 2562 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นได้ทำการพัฒนากิจกรรมการ

เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของ
ครอบครัว ระหว่างวันที่ 1-31 สิงหาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

แบบสอบถามการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว แบ่งออกเป็น 3 ชุด ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
ของผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพุทธบูชา
ได้ผลวิเคราะห์จากแบบสอบถามชุดที่ 1 แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) 12 ครอบครัว/
กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นอาสาสมัครที่ผ่านจากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว โดยใช้โปรแกรมช่วย
วิเคราะห์แบบสอบถามที่มีค่าคะแนน 5 ระดับ

3. แบบสอบถาม ความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทาง
พระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วม ของครอบครัว ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร
(ด้านการเรียนรู้และประโยชน์การนำไปใช้) ได้ผลวิเคราะห์จากแบบสอบถาม ชุดที่ 2 แบบ
เฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) 12 ครอบครัว/กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นอาสาสมัครที่ผ่านจาก
การจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว โดยใช้โปรแกรมช่วยวิเคราะห์แบบสอบถามที่มีค่าคะแนน
5 ระดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนียภาพวิถีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนียภาพวิถีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนียภาพวิถีกิจกรรมชีวิต ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ครอบครัว ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 ครอบครัวเป็นอาสาสมัครที่ผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 2 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว จึงได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (mean)
sd	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนียภาพวิถีกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้
หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา

ผ่านวิธีทัศนัยที่กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการใช้การวิเคราะห์
หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 ตารางวิเคราะห์เครื่องมือในการทำวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูลด้านเพศ		
1. ชาย	6	50
2. หญิง	6	50
รวม	12	100
ข้อมูลด้านอายุ		
1. ต่ำกว่า 30 ปี	-	-
2. 30 – 40 ปี	8	66.66
3. 41 – 50 ปี	3	25
4. ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป	1	8.33
รวม	12	99.99
ข้อมูลด้านการศึกษา		
1. ม.6	3	25
2. ปริญญาตรี	7	58.33
3. ปริญญาโท	-	-
4. ปริญญาเอก	-	-
5. ต่ำกว่า ม.6	2	16.67
รวม	12	100

ข้อมูลด้านอาชีพ

1. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	8.33
2. รับจ้าง/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	9	75
3. เกษตรกร/อื่น ๆ	2	16.67
รวม	12	100

ข้อมูลด้านรายได้

1. น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	11	91.67
2. ตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาท	1	8.33
3. มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	-	
รวม	12	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน (ร้อยละ 50) เป็นเพศชาย (ร้อยละ 50) เป็นเพศหญิง ข้อมูลด้านอายุ 30 – 40 ปี (ร้อยละ 66.66) จำนวน 8 คน 41- 50 ปี (ร้อยละ 25) จำนวน 3 คน ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 8.33) จำนวน 1 คน ด้านการศึกษา ม.6 (ร้อยละ 25) จำนวน 3 คน ปริญญาตรี (ร้อยละ 58.33) จำนวน 7 คน ต่ำกว่า ม.6 (ร้อยละ 16.67) จำนวน 2 คน ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 8.33) จำนวน 1 คน รับจ้าง/ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 75) จำนวน 9 คน เกษตรกร/อื่น ๆ (ร้อยละ 16.67) จำนวน 2 คน ด้านรายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท (ร้อยละ 91.67) จำนวน 11 คน ตั้งแต่ 10,001 – 30,000 บาท (ร้อยละ 8.33) จำนวน 1

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนึ่งที่กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการใ้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม ที่ 1

ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
1.	ผู้ปกครองนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกันกับครอบครัว	4.33	0.65	มาก

ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
2.	ผู้ปกครองชอบเรียนรู้และทำกิจกรรมเกี่ยวกับหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา	4.33	0.49	มาก
3.	ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่องฉราวาสธรรม 4	3.58	0.67	มาก
4.	ผู้ปกครองมีความต้องการศึกษา เรื่อง ฉราวาสธรรม 4	3.75	0.62	มาก
5.	ผู้ปกครองมีความต้องการเรียนรู้และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ กับครอบครัว เรื่อง ฉราวาสธรรม 4	3.58	0.51	มาก
6.	ผู้ปกครองมีความต้องการสื่อหรือวิธีการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ฉราวาสธรรม 4	3.67	0.49	มาก
7.	หากมีสื่อหรือวิธีการเรียนรู้ เรื่อง ฉราวาสธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4 ที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและร่วมกับครอบครัว, จะทำให้ผู้ปกครองมีความสนใจ ในสื่อหรือวิธีการนั้น	3.83	0.83	มาก
8.	ผู้ปกครองเห็นด้วยหากการเรียนรู้ เรื่อง ฉราวาสธรรม 4 อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมสร้างสรรค์ และการบันทึกเป็นคลิปวิดีโอ ผู้ปกครองมีความเห็นด้วย	4.00	0.85	มาก
9.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมการสวดมนต์และนั่งสมาธิช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุขเพิ่มมากขึ้น	4.42	0.67	มาก
10.	ผู้ปกครองคิดว่าการปฏิบัติสวดมนต์นั่งสมาธิตามการสอนทางพระพุทธศาสนานั้นนำมาใช้กับครอบครัว	4.25	0.62	มาก

ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
11.	การจัดกิจกรรมสวดมนต์และนั่งสมาธิโดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดียสังคมนออนไลน์ มีผลดี	3.75	0.62	มาก
12.	ผู้ปกครองคิดว่าการสร้างความสุขโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจหรือไม่	3.92	0.67	มาก
13.	ผู้ปกครองเคยบันทึกความสุขของคนในครอบครัวหรือไม่	3.58	0.67	มาก
14.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมสมุดบันทึกความสุขสามารถทำให้สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาว่างด้วยกันมากยิ่งขึ้น	3.83	0.72	มาก
15.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมสมุดบันทึกความสุขสามารถทำให้สมาชิกภายในครอบครัวมีเหตุผล	4.00	0.74	มาก
16.	ผู้ปกครองสามารถนำกิจกรรมสมุดบันทึกความสุขถ่ายทอดต่อครอบครัวอื่นได้	3.58	0.79	มาก
17.	การบันทึกกิจกรรมชีวิตผ่านวิถีทัศน์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นการสร้างการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	3.83	0.72	มาก
18.	กิจกรรมการบันทึกกิจกรรมชีวิตผ่านวิถีทัศน์สามารถทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุขมากยิ่งขึ้น	4.00	0.85	มาก
รวม		3.90	0.31	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวอยู่ใน ระดับมาก ตามลำดับและหัวข้อของแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว โดยการใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม ที่ 2

ด้าน ที่	ด้าน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
	ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้			
1.	บรรยากาศมีความสุข เบิกบาน น่าสนใจในการเรียนรู้	4.58	0.51	มาก
2.	นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาเพิ่มมากขึ้น	4.33	0.49	มาก
3.	บรรยากาศเหมือนทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน แต่ได้รับความรู้	3.75	0.75	มาก
4.	นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้	4.08	0.67	มาก
	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
5.	วิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ	4.08	0.67	มาก
6.	กิจกรรมการเรียนรู้เข้าใจง่าย นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง	4.00	0.60	มาก
7.	กิจกรรมนี้สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนได้เป็นอย่างดี	4.25	0.75	มาก
8.	นักเรียนมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกับครอบครัว	4.42	0.67	มาก
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
9.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 จากการทำกิจกรรมนี้	4.08	0.67	มาก
10.	ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในการเรียนเนื้อหาควรจัด เพราะเป็นกิจกรรมที่ดีในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับครอบครัว	4.33	0.49	มาก

ด้าน ที่	ด้าน	ระดับความคิดเห็น		
		(\bar{X})	(S.D)	แปลผล
11.	กิจกรรมการเรียนรู้นี้ควรประยุกต์ใช้ในการเรียน เนื้อหาอื่น ๆ ด้วย	3.92	0.79	มาก
12	นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้กับ ครอบครัวมากขึ้น	3.92	0.67	มาก
รวม		4.15	0.18	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และสนใจในกิจกรรมดังกล่าว อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 4 ตารางวิเคราะห์เครื่องมือในการทำวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

4.1 ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของ ผู้ปกครองต่อความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิดิทัศน์บันทึก กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ค่า IOC ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			ค่า IOC	การแปล ผล
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องเหมาะสมของประเด็นคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
2.	ความสอดคล้องเหมาะสมด้านความชัดเจนของ คำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
3.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับสื่อและนวัตกรรมที่ใช้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
4.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการจัดการ เรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
5.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ในอนาคต	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้

$$\begin{aligned} \text{ค่า IOC} &= \frac{1.0+1.0+1.0+1.0}{5} \\ &= \frac{5.0}{5} \\ &= 1.0 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ใช้ได้

4.2 ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			ค่า IOC	การ แปลผล
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องเหมาะสมของประเด็นคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
2.	ความสอดคล้องเหมาะสมด้านความชัดเจนของคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
3.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับสื่อและนวัตกรรมที่ใช้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
4.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
5.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในอนาคต	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้

$$\begin{aligned} \text{ค่า IOC} &= \frac{1.0+1.0+1.0+1.0}{5} \\ &= \frac{5.0}{5} \\ &= 1.0 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ใช้ได้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนัย บันเทิงกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนัยบันเทิงกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนัยบันเทิงกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 40 คน
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครอบครัวนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ครอบครัว ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 12 ครอบครัวเป็นอาสาสมัครที่ผ่านการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนัย บันเทิงกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้พัฒนาจิตใจของสมาชิกภายในครอบครัวเพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและนำหลักธรรมนี้ไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดเป็นครอบครัวแห่งความสุขและเป็นครอบครัวแห่งคุณธรรมประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่

1. กิจกรรม “ฆราวาสธรรม4”
2. กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์นั่งสมาธิผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ application Line, Facebook
3. กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
2. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
3. แบบประเมินแบบสอบถามคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว การสร้างความร่วมมือในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในครอบครัว และศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครอบครัวในการจัดการเรียนรู้และการสอนในด้านต่าง ๆ และเทคนิควิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
3. สร้างกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวซึ่งประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) ชมราวาสธรรม 4 ประการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้หลักธรรมปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน 2) กิจกรรมการฝึกปฏิบัติสวดมนต์และทำสมาธิผ่านสื่อโซเชียลมีเดียส่งคมออนไลน์ ได้แก่ line facebook 3) กิจกรรมสมุดบันทึกความสุขของสมาชิกในครอบครัว
4. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว 2) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว และส่งเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่ามาตรฐาน IOC เมื่อผ่านการวิเคราะห์ผลจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นอาสาสมัครที่ผ่านจากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว
5. นำกิจกรรม ทั้ง 3 กิจกรรมมาใช้ในประชากรกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครอบครัวนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 12 ครอบครัว ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 12 ครอบครัวเป็นอาสาสมัครที่ผ่านจากการจัดกิจกรรมทั้ง 3 มาแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ด้วยตนเอง เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1-29 กรกฎาคม 2562 แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทิกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ระหว่างวันที่ 1-31 สิงหาคม 2562

สรุปผลการวิจัย

1. ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทิกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและทำให้กิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นกับครอบครัวสมาชิกภายในครอบครัวมีการบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดี และได้แสดงออกถึงความรักความอบอุ่น ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งความคิดและอารมณ์ความรู้สึกอย่างเหมาะสม สมาชิกในครอบครัวได้เรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำไปปรับใช้ให้เป็นครอบครัวแห่งความสุขคู่คุณธรรม และได้ใช้เวลาว่างอยู่ร่วมกัน สมาชิกภายในครอบครัวได้บันทึกความสุขของตนเองในแต่ละสัปดาห์และถ่ายทอดผ่านโปรแกรมเครือข่ายสังคม เช่น application Line Group, Facebook Group ให้ครอบครัวอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่างในการสร้างกิจกรรมความสุขของสมาชิกภายในครอบครัว

2. สมาชิกภายในครอบครัวคิดเห็นว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสมัยใหม่ที่เข้าใจง่ายและสอดคล้องกับสังคมในยุคปัจจุบันเป็นการสร้างสรรค์การเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกภายในครอบครัวทำให้เข้าใจในเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นและได้นำมาประพฤติปฏิบัติพัฒนาครอบครัวของตนเอง ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับนทิกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว อยู่ใน ระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนียภาพที่กิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ย่อมนำมาซึ่งความสุขของสมาชิกทุกคนในครอบครัว เกิดสัมพันธ์ทางอันดีต่อกัน ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน และยังสามารถที่จะแบ่งปันหรือถ่ายทอดความสุขนี้ไปยังครอบครัวอื่น ๆ เกิดเป็นเครือข่ายครอบครัวตัวอย่างที่ดีแก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติธรรมนำสุข ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา อันได้แก่ 1) Happy soul (คุณธรรม) มีความศรัทธาในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำของตนเอง 2) Happy Heart (น้ำในงาม) มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกัน 3) Happy Relax (ผ่อนคลาย) รู้จักผ่อนคลายต่อสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตและการทำงาน และยังส่งผลต่อการศึกษาและการเรียนรู้อีกด้วยโดยมีครอบครัวเป็นจุดศูนย์กลาง ดังที่ สมเด็จพระญาณสังวร (ป.อ. ปยุตฺโต, 2558) พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2553) ทิศนา (2558) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบครอบครัว เป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุดในการจัดการเรียนการสอน เพราะครอบครัวนั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของนักเรียนมากที่สุดและเหมาะสมกับปัญหาชีวิตของนักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริงได้ พระราชชัชวาล์ พุทธทาส อินทปัญโญ ให้ความหมายไว้ว่า หลักธรรมะ คือแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง สำหรับมนุษย์ ในทุก ๆ ชั้นแห่งวิวัฒนาการของเขาซึ่งเราถือเอาตามความหมายสากลปัจจุบัน (ธม บุญธรรม, 2552) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะต้องคำนึงถึงปัญหาและ สถานการณ์ซึ่งการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ การที่ผู้ปกครองมี พฤติกรรมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทของการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายองค์กร ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อร่วมกันระดมความคิดและสนับสนุนช่วยเหลือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้ผู้เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Tan, Edwin T. (2010). ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้าง

ความเข้าใจของบิดา พบว่า บิดามีส่วนร่วมในการศึกษากับลูกมากขึ้นและจะส่งเสริมให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียนและการปรับตัวสูงขึ้น และจากการสัมภาษณ์บิดาที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับวิทยาลัย พบว่าเด็กมีผลการเรียนดีและปรับตัวได้ดี บิดาได้รับรู้ว่าการทำงานพร้อมกับ

การดูแลครอบครัวมีข้อดีมากกว่าความขัดแย้ง บิดาที่ไม่มีส่วนร่วมกับเด็ก ๆ ในการทำการบ้านและดูแลพฤติกรรมลูก มีความสัมพันธ์กับโรงเรียนน้อย ลูกจะมีพัฒนาการทางการเรียนรู้และพฤติกรรมเป็นไปค่อนข้างช้ากว่าปกติ Ervin, W. (1976) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนา แบบมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง Oakley (1991) เห็นว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนิน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1. เป็นการให้การช่วยเหลือ 2. เป็นการให้อำนาจ 3. เป็นงานขององค์กร โดยเน้นความสำคัญของการให้อำนาจว่าหมายถึง การมีส่วนร่วม การให้อำนาจเป็น การเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ ขีดความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กร จึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม Gustavo (1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการ ในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

จากการศึกษา เรื่อง การพัฒนากิจกรรมเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนบันเทิงกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ย่อมนำมาซึ่งความสุขของสมาชิกทุกคนในครอบครัว เกิดสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกัน ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน และยังสามารถที่จะแบ่งปันหรือถ่ายทอดความสุขนี้ไปยังครอบครัวอื่น ๆ เกิดเป็นเครือข่ายครอบครัวตัวอย่างที่ดีแก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติธรรมนำสุข ตามแนวทางของพระพุทธศาสนา อันได้แก่ 1) Happy soul (คุณธรรม) มีความศรัทธา ในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำของตนเอง 2) Happy Heart (น้ำในงาม) มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกัน 3) Happy Relax (ผ่อนคลาย) รู้จักผ่อนคลายต่อสิ่งต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตและการทำงาน และยังส่งผลต่อการศึกษาและการเรียนรู้อีกด้วย โดยมีครอบครัวเป็นจุดศูนย์กลาง ดังที่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต 2558) พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต 2553) ทิศนา แจมมณี (2558) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบครอบครัว เป็นวิธีการสอนที่ดีที่สุดในการจัด การเรียนการสอน เพราะครอบครัวนั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้และตอบสนองความต้องการของนักเรียนมากที่สุดและเหมาะสมกับปัญหาชีวิตของนักเรียนเมื่อเกิดปัญหาขึ้น สามารถ

นำความรู้ไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตจริงได้ พระราชชยภักดิ์ พุทธทาส อินทปัญโญ ให้ความหมายไว้ว่า หลักธรรมะ คือแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง สำหรับมนุษย์ ในทุก ๆ ชั้นแห่งวิวัฒนาการของเขาซึ่งเราถือเอาตามความหมายสากลปัจจุบัน (ปีน มุทกัณฑ์ 2559) ได้กล่าวถึงหลักธรรมะคือ ความถูกต้องดีถูกต้องกับคตินั้นแหละคือธรรมะและอธรรม ก็คือผิดและเสียสรูปได้ดังนี้ ธรรมะหมายถึง องค์คุณคือความรักถูกรักซึ่งเกิดอยู่ในจิตใจ ธรรมะคือ สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นคนดีปรองจืดใจคนผู้ประพฤติให้ดีขึ้น ประณีตขึ้น สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันธรรมะก็ขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากจิตใจด้วย ธรรมะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับงานทุกอย่างที่ต้องการถูกต้องงาม ธรรมะคือ คำสอนทางศาสนาที่ว่าด้วยหลัก หรือข้อปฏิบัติมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดีและ เป็นกลางๆ ที่เรียกว่ากุศลธรรมอกุศลธรรม และอัพยากร ธรรม ธรรมะหมายถึง สภาพที่ทรงไว้ธรรมดาธรรมชาติสภาวะธรรมสังฆธรรมความจริง ดันเหตุสิ่งทีปรากฏการณ์สิ่งทีใจคิดคุณธรรมความดีความถูกต้องความ ประพฤติชอบหลักการ แบบแผนธรรมเนียมหน้าที่ความรับผิดชอบความยุติธรรมพระธรรมคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าซึ่งแสดงธรรมให้เปิดเผย ปรากฏขึ้น (ชม บุญธรรม 2552) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นตัวชีวิตการ พัฒนาด้านการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะต้องคำนึงถึงปัญหา และ สถานการณ์ซึ่งการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมสามารถตัดสินใจร่วมกันได้ การที่ ผู้ปกครองมี พฤติกรรมต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภท ของการมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม ในการรับ ผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากที่กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่าย หลายองค์กร ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง นักเรียน ศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษาและชุมชน เพื่อร่วมกันระดมความคิดและสนับสนุน ช่วยเหลือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้ผู้เรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ Tan (2010) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเข้าใจของบิดา พบว่า บิดามี ส่วนร่วมในการศึกษากับลูกมากขึ้นและจะส่งเสริมให้ลูก ประสบความสำเร็จในการเรียนและการ ปรับตัวสูงขึ้น และจากการสัมภาษณ์บิดาที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับวิทยาลัย พบว่าเด็กมีผลการ เรียนดีและปรับตัวได้ดี บิดาได้รับรู้ว่าการทำงานพร้อมกับการดูแลครอบครัวมีข้อดีมากกว่าความ ขัดแย้ง บิดาที่ไม่มี ส่วนร่วมกับเด็ก ๆ ในการทำการบ้านและดูแลพฤติกรรมลูก มีความสัมพันธ์กับ โรงเรียนน้อย ลูกจะมีพัฒนาการทางการเรียนรู้และพฤติกรรมเป็นไปค่อนข้างช้ากว่าปกติ เออร์วิน (Ervin, 1976) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนา แบบมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของ ตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญ ของประชาชนแก้ปัญหา ร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการ ปฏิบัติงานขององค์กร

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โอคเลย์ (Oakley, 1991) เห็นว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนิน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1. เป็นการให้การช่วยเหลือ 2. เป็นการให้อำนาจ 3. เป็นงานขององค์กร โดยเน้นความสำคัญของการให้อำนาจว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมการให้อำนาจเป็น การเพิ่มหรือพัฒนาทักษะ ชีดความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจ และมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กร จึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม กุสตาโว (Gustavo, 1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมี หน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้ เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการ ในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะอันเนื่องมาจากการค้นพบระหว่างวิจัยและการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวในทุกระดับชั้นตามความเหมาะสม

2. ครูควรนำรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เพื่อสนองตอบความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียน และเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

2. ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ อาทิการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของครู โดยการมีส่วนร่วมของเพื่อนนักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

บรรณานุกรม

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 17 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2553). **วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่**. ในสารนิพนธ์พุทธศาสตร์ บัณฑิตประจำปี 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิวสาส์นการพิมพ์.
- พระมหาทวี มหาปัญญา. (2560). **พระพุทธศาสนากับการใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์**. ในสารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิตประจำปี 2560 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิวสาส์นการพิมพ์.
- พระปลัดสนชัย ภูมิปาโล (หามนตรี). (2554). **ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษาในอำเภอภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- อรรถพร ผดุงศักดิ์ชยกุล. (2547). **การมีส่วนร่วมและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา
- ทิตินา เขมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์ จำกัด
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2550). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 7)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัย แนวปฏิบัติทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์
- สุวิชา วิริยมานูญย์. (2554). **การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. ฉะเชิงเทรา
- กาญจนา เอียดสุข. (2560). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง โรงเรียนเขาชัยสน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา

- สมัครสมร ภัคดีเทวา. (2553). การพัฒนารูปแบบการออกแบบการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร
- กนกวรรณ บุญปลูก. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนรัตนวิเบศร์ จังหวัดนนทบุรี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, กรุงเทพฯ.
- ชม บุญธรรม. (2552). การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอกงเตา จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา
- บุญเรือง คงสิม. (2552). การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
- ปกรณ ศรีตันทิพย์. (2553). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติ ลานนา จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินธร สิ้นจินดาวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร
2. นางشريญา บุญบรรเทิง ตำแหน่ง ครู ผู้เชี่ยวชาญเรื่อง การสอนสังคมศึกษา
โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร
3. นางกมลวรรณ แทนมณี ตำแหน่ง ครู ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา การสอนสังคมศึกษา
โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญและแบบตอบรับ
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

SPU

SRIPATUM
UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์
บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ผู้วิจัย

พระครูใบฎีกากฤษดาภิระยะตา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัตกรรมการเรียนรู้และการสอน
คณะสหวิทยาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ชื่อเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต
โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัว
ท่านเอง และสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงานในปัจจุบัน

1. เพศ เพศชาย เพศหญิง

2. อายุ (ปี)

- ต่ำกว่า 30 ปี
- 30 -40 ปี
- 41 – 50 ปี
- ตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ม.6
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก
- ต่ำกว่า ม.6

4. ข้อมูลด้านอาชีพ

- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- รับจ้าง/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- เกษตร/อื่น ๆ

5. ข้อมูลด้านรายได้

- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท
- ตั้งแต่ 10,000 – 30,000 บาท
- มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต

โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

สำหรับผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 กรอกข้อมูลต่อไปนี้ให้ครบถ้วน ตามความเป็นจริง

เพศ ชาย หญิง

ชื่อ.....สกุล.....

- ผู้ปกครองเคยเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรทางพระพุทธศาสนา หรือไม่

เคย ไม่เคย

- ผู้ปกครองเคยเรียนบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศน์

หรือไม่

เคย ไม่เคย

ตอนที่ 2 ตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
1.	ผู้ปกครองนำหลักสูตรทางพระพุทธศาสนา มาทำกิจกรรม สร้างสรรค์ร่วมกันกับครอบครัว						
2.	ผู้ปกครองชอบเรียนรู้และทำกิจกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรทาง พระพุทธศาสนา						
3.	ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาในหลักสูตรทาง พระพุทธศาสนา เรื่อง ฆราวาสธรรม 4						
4.	ผู้ปกครองมีความต้องการศึกษา เรื่อง ฆราวาสธรรม 4						
5.	ผู้ปกครองมีความต้องการเรียนรู้และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ กับ ครอบครัว เรื่อง ฆราวาสธรรม 4						

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
6.	ผู้ปกครองมีความต้องการสื่อหรือวิธีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ฆราวาสธรรม 4						
7.	หากมีสื่อหรือวิธีการเรียนรู้ เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 และพรหมวิหารธรรม 4 ที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและร่วมกับครอบครัว, จะทำให้ผู้ปกครองมีความสนใจ ในสื่อหรือวิธีการนั้น						
8.	ผู้ปกครองเห็นด้วยหากการเรียนรู้ เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมสร้างสรรค์และการบันทึกเป็นคลิปวิดีโอ ผู้ปกครองมีความเห็นด้วย						
9.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมการสวดมนต์และนั่งสมาธิช่วยให้สมาชิกในครอบครัวมีความสุขเพิ่มมากขึ้น						
10.	ผู้ปกครองคิดว่าการปฏิบัติสวดมนต์นั่งสมาธิตามการสอนทางพระพุทธศาสนานั้นนำมาใช้กับครอบครัว						
11.	การจัดกิจกรรมสวดมนต์และนั่งสมาธิโดยผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย สังกะยมออนไลน์ มีผลดี						
12.	ผู้ปกครองคิดว่าการสร้างความสุขโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจหรือใหม่						
13.	ผู้ปกครองเคยบันทึกความสุขของคนในครอบครัวหรือไม่						
14.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมสมุดบันทึกความสุขสามารถทำให้สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาว่างด้วยกันมากยิ่งขึ้น						
15.	ผู้ปกครองคิดว่ากิจกรรมสมุดบันทึกความสุขสามารถทำให้สมาชิกภายในครอบครัวมีเหตุผล						
16.	ผู้ปกครองสามารถนำกิจกรรมสมุดบันทึกความสุขถ่ายทอดต่อครอบครัวอื่นได้						
17.	การบันทึกกิจกรรมชีวิตผ่านวิดีโอทัศน์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นการสร้างการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา						

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดพุทธบูชา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 กรอกข้อมูลต่อไปนี้ให้ครบถ้วน ตามความเป็นจริง

เพศ ชาย หญิง

ชื่อ.....สกุล.....

ระดับชั้น ม.ห้อง.....เลขที่.....

ตอนที่ 2 ตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน ให้ครบทุกข้อ

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้							
1.	บรรยากาศมีความสุข เบิกบาน น่าสนใจในการเรียนรู้						
2.	นักเรียนมีความต้องการเรียนรู้เนื้อหาเพิ่มมากขึ้น						
3.	บรรยากาศเหมือนทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน แต่ได้รับความรู้						
4.	นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้						
รวม							
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
5.	วิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ						
6.	กิจกรรมการเรียนรู้เข้าใจง่าย นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริง						

ข้อ ที่	คำถาม	ระดับความคิดเห็น					รวม
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	
7.	กิจกรรมนี้สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาที่เรียน ได้เป็นอย่างดี						
8.	นักเรียนมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกับครอบครัว						
รวม							
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ							
9.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 จาก การทำกิจกรรมนี้						
10.	ใช้กิจกรรมการเรียนรู้นี้ในการเรียนเนื้อหาที่ควรจัด เพราะเป็น กิจกรรมที่ดีในการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับครอบครัว						
11.	กิจกรรมการเรียนรู้นี้ควรประยุกต์ใช้ในการเรียนเนื้อหาอื่น ๆ ด้วย						
12.	นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้กับครอบครัวมากขึ้น						
รวม							
รวมทั้งหมด							

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครอง
ต่อความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวิถีทัศนับันที่กิจกรรมชีวิต
โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ค่า IOC ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าใช้ได้

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			ค่า IOC	การแปลผล
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องเหมาะสมของประเด็นคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
2.	ความสอดคล้องเหมาะสมด้านความชัดเจนของ คำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
3.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับสื่อและนวัตกรรมที่ใช้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
4.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการจัดการ เรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
5.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ในอนาคต	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้

$$\begin{aligned}
 \text{ค่า IOC} &= \frac{1.0+1.0+1.0+1.0+1.0}{5} \\
 &= \frac{5.0}{5} \\
 &= 1.0
 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อความต้องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิตโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว **ใช้ได้**

4.2 ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว

ข้อ ที่	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญคน ที่			ค่า IOC	การแปลผล
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องเหมาะสมของประเด็นคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
2.	ความสอดคล้องเหมาะสมด้านความชัดเจนของคำถาม	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
3.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับสื่อและนวัตกรรมที่ใช้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
4.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้
5.	ความสอดคล้องเหมาะสมกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในอนาคต	+ 1	+ 1	+ 1	1.0	ใช้ได้

$$\begin{aligned}
 \text{ค่า IOC} &= \frac{1.0+1.0+1.0+1.0+1.0}{5} \\
 &= \frac{5.0}{5} \\
 &= 1.0
 \end{aligned}$$

สรุปว่า แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านวีดิทัศน์บันทึกกิจกรรมชีวิต โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว **ใช้ได้**

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	พระครูใบฎีกากฤษดา ไกรยะธา
สถานที่เกิด	69/5 ต.กลางใหญ่ อำเภอบ้านฝื่อ จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดพุทธบูชา แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	เลขานุการพระธรรมทูตไปต่างประเทศ รุ่นที่ 24, ผู้ช่วยเลขานุการวัดพุทธบูชา ครูพระสอนศีลธรรมประจำโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วัดพุทธบูชา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ศ.น.บ. ศาสนศาสตรบัณฑิต เอกสารสอนภาษาอังกฤษ เกียรตินิยม อันดับ 2
พ.ศ. 2562	กำลังศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการเรียนรู้ และการสอน

ผลงานด้านการวิจัย

SRIPATUM
UNIVERSITY